

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

**КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

вул. Бидгощська, 38/1, м. Черкаси, 18003, тел./факс 64-21-78
web: <http://oipoppp.ed-sp.net>, e-mail: oipoppp@ukr.net, код ЄДРПОУ 02139133

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ «ЧОППОПП
Черкаської обласної ради»
(протокол № 4 від 21.12.2022)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом ректора КНЗ «ЧОППОПП
Черкаської обласної ради»
від 22.12.2022 № 104

**Освітня програма підвищення кваліфікації інструкторів з фізичної
культури закладів дошкільної освіти**

Пояснювальна записка

Освітня програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти), затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 31.03.2021 № 397, Типової програми підвищення кваліфікації вихователів закладів дошкільної освіти щодо надання підтримки в освітньому процесі дітям з особливими освітніми потребами» (наказ Міністерства освіти і науки України від 23.04.2021 № 457) та відповідно до професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України, від 19.10.2021 № 755-21 «Про затвердження професійного стандарту вихователів закладу дошкільної освіти». Освітня програма також враховує основні положення Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», постанови Кабінету Міністрів України в редакції від 27.01. 2021 №86 «Положення про заклад дошкільної освіти», постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №800 «Деякі питання щодо підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 №1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності», Державного стандарту дошкільної «Базовий компонент дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2020 за №33, Положення про психологічну службу у системі освіти України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 22.05.2018 № 509 та в контексті вимог законодавства, зокрема, інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність інструктора фізичної культури закладу дошкільної освіти та з урахуванням європейського вектору розвитку освіти України, стратегії реформування галузі

освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик у галузі освіти та професійного розвитку педагогів, відповідно до сучасних викликів суспільства й освіти.

Актуальність Програми визначається необхідністю впровадження у практику закладів дошкільної освіти змісту, форм, методів організації розвивальної життєдіяльності дітей дошкільного віку з урахуванням стратегії, цілей, завдань оновленого Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) (далі – Стандарт). Програму розроблено згідно із положеннями чинного законодавства – законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту».

Програма передбачає формування загальних та фахових компетентностей щодо імплементації оновленого Стандарту з урахуванням особистісно орієнтованого, інтегрованого, компетентнісного, діяльнісного підходів.

Сучасний інструктор фізичної культури закладу дошкільної освіти має бути готовим до роботи за державними освітніми стандартами в контексті реформування системи дошкільної освіти, у тому числі виконання заходів щодо реалізації євроінтеграційних процесів у галузі освіти, інклюзивного підходу, посилення ролі цифрових технологій в організації освітнього процесу та активного використання технологій дистанційного навчання.

Мета освітньої програми: професійний розвиток інструкторів фізичної культури закладу дошкільної освіти відповідно до державної політики в галузі дошкільної освіти, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей інструкторів фізичної культури закладів дошкільної освіти (далі - ЗДО) необхідних для організації навчання, виховання та гармонійного розвитку дітей дошкільного віку відповідно до Концепції розвитку дітей раннього та дошкільного віку затвердженої Президією Національної академії педагогічних наук України (протокол № 1-2/8-119 від 18.06.2020 р.), та на основі Державного стандарту дошкільної освіти Базовий компонент дошкільної освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2020 за №33.

Основні завдання:

- забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей інструкторів з фізичної культури закладів дошкільної освіти;
- поглибити й розширити знання інструкторів з фізичної культури закладів дошкільної освіти з теорії і практики організації освітнього процесу, що забезпечує якісні зміни та створює передумови для інноваційних перетворень у сучасній системі дошкільної освіти;
- активізувати розвиток значущих професійних якостей інструкторів з фізичної культури закладів дошкільної освіти;
- удосконалити вміння інструкторів з фізичної культури закладів дошкільної освіти відповідно до основних напрямів державної політики, її європейського вектора розвитку;
- поглибити й розширити теоретичні знання з фахових і психолого-педагогічних дисциплін;
- ознайомлення педагогічних працівників із стратегіями та тенденціями, що склали основу для розроблення змісту оновленого Стандарту;
- формування розуміння слухачами сутності понять «Державний стандарт дошкільної освіти», «цінності дошкільної освіти», «компетентність», «освітнє середовище» «результати навчання», «якість дошкільної освіти», «змістове наповнення Стандарту»;
- удосконалення здатності та готовності цільової аудиторії планувати освітній процес з урахуванням положень оновленого Стандарту для вибудовування індивідуальної освітньої траєкторії дитини дошкільного віку;
- формування здатності педагогічних працівників організовувати різні види діяльності дітей у закладі дошкільної освіти на засадах діяльнісного, компетентнісного, особистісно-орієнтованого, інтегрованого, соціокультурного підходів та базових

принципах (демократичність; рівний доступ до якісної дошкільної освіти кожній дитини, освіти без дискримінації за будь-якими ознаками; забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору; міжвідомча взаємодія; державно-громадське та державно-приватне партнерство в організації та управлінні дошкільною освітою; соціально-педагогічне партнерство громади та всіх учасників освітнього процесу).

- вдосконалення готовності інструкторів з фізичної культури до організації партнерства з батьками вихованців задля підвищення культури відповідального батьківства.

Особливості організації освітнього процесу за освітньою програмою

Вивчення деяких питань модулів, окремих тем, послідовність вивчення, загальна кількість годин на вивчення тем можуть бути зміненими, окремі питання тем програми можуть бути перенесені в інші теми в залежності від загальної концепції робочої програми навчання.

Очікувані результати навчання можуть різнитися залежно від кваліфікаційної категорії та педагогічного досвіду слухачів.

Теоретична складова освітньої програми може бути реалізованою через лекції/відеолекції/вебінари/відеоконференції тощо. Практична складова – через практикуми/навчальні тренінги/семінари/майстер-класи тощо.

Навчальні заняття в синхронному режимі при дистанційній формі навчання проводяться з використанням спеціального програмного забезпечення для проведення вебконференцій з обов'язковою участю слухачів. Інші види занять в асинхронному режимі проводяться в різних форматах.

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу:

- **для очного навчання:** мультимедійний проєктор; ноутбук, фліпчарт, персональні комп'ютери, навчальні матеріали, інтерактивна дошка, сучасне програмне забезпечення, спеціалізоване програмне забезпечення для інтерактивної дошки; швидкісний інтернет-канал для використання під час занять відповідних онлайн-ресурсів;
- **для дистанційного навчання:** комп'ютерна техніка (комп'ютер, вебкамера, мікрофон або ноутбук), доступ до швидкісного інтернету, дистанційна платформа суб'єкта підвищення кваліфікації, програмне забезпечення для проведення відеоконференцій.

Загальні очікувані результати охоплюють

Знання й розуміння:

- сучасних тенденцій розвитку освіти загалом, дошкільної освіти зокрема;
- нормативно-правових основ, законодавчих актів у сфері дошкільної освіти;
- сутності Концепції розвитку дітей раннього та дошкільного віку;
- сутності основних ідей, принципів побудови Державного стандарту дошкільної освіти;
- структури та змісту чинних освітніх програм;
- планування освітньої діяльності в закладі дошкільної освіти;
- академічної свободи інструктора з фізичної культури в організації освітнього процесу

Уміння:

- організовувати освітній процес відповідно до вимог чинного законодавства;
- визначати предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням вимог державного стандарту дошкільної освіти, чинних освітніх програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України, іншими суб'єктами освітньої діяльності, що затверджені у відповідному порядку, попередніх результатів вихованців, їх освітніх потреб;
- формувати у дітей дошкільного віку компетентності та вміння, спільні для всіх компетентностей;

- ефективно взаємодіяти й працювати в команді.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- гуманістична спрямованість освітнього процесу;
- дитиноцентризм, цінність особистості;
- генерування нових ідей (креативність);
- прийняття обґрунтованих рішень;
- готовність до реалізації сучасних цілей освіти;
- міжособистісна взаємодія;
- рефлексія та саморозвиток
- професійна мобільність та гнучкість;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
- відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі усіх дітей;
- просування національно-патріотичних та демократичних цінностей (патріотизм, відповідальність за долю держави, повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність).

1.	Розробник освітньої програми	Сіренко Алла Євгенівна, завідувач відділу дошкільної освіти комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», кандидат педагогічних наук; Ванько Ксенія Іванівна, методист відділу дошкільної освіти комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»																													
2.	Найменування освітньої програми	Освітня програма підвищення кваліфікації інструкторів з фізичної культури закладів дошкільної освіти																													
3.	Мета програми	Формування, розвиток професійних компетентностей																													
4.	Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника	Інструктори з фізичної культури закладів дошкільної освіти																													
5.	Напрямок освітньої програми	Професійна компетентність інструктора з фізичної культури закладу дошкільної освіти																													
6.	Зміст освітньої програми	<table border="1"> <tr> <th rowspan="3">№ з/п</th><th rowspan="3">Освітній компонент (модуль, тема)</th><th colspan="4">Засоби провадження</th></tr> <tr> <th colspan="4">Кількість годин</th></tr> <tr> <th>лекційні</th><th>семінарські</th><th>практичні</th><th>усього</th></tr> <tr> <td>1.</td><td>Модуль 1. Актуальні аспекти організації освітнього процесу у закладі дошкільної освіти</td><td>3</td><td></td><td>11</td><td>14</td></tr> <tr> <td>1.1.</td><td>Нормативно-правове забезпечення реформи дошкільної освіти</td><td>2</td><td></td><td></td><td>2</td></tr> </table>				№ з/п	Освітній компонент (модуль, тема)	Засоби провадження				Кількість годин				лекційні	семінарські	практичні	усього	1.	Модуль 1. Актуальні аспекти організації освітнього процесу у закладі дошкільної освіти	3		11	14	1.1.	Нормативно-правове забезпечення реформи дошкільної освіти	2			2
№ з/п	Освітній компонент (модуль, тема)	Засоби провадження																													
		Кількість годин																													
		лекційні	семінарські	практичні	усього																										
1.	Модуль 1. Актуальні аспекти організації освітнього процесу у закладі дошкільної освіти	3		11	14																										
1.1.	Нормативно-правове забезпечення реформи дошкільної освіти	2			2																										

		1.2.	Інноваційні підходи до організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти			2	2
		1.3.	Сучасні види навчання			2	2
		1.4.	Менеджмент навчання			2	2
		1.5.	Навички XXI століття для успішної самореалізації особистості			2	2
		1.6.	Системний аналіз освітнього процесу	1		1	2
		1.7.	Рефлексія в освітньому процесі			2	2
		2.	Модуль 2. Професійний розвиток педагога в умовах модернізації дошкільної освіти	7		7	14
		2.1.	Виклики й можливості професійного розвитку педагога ЗДО	2			2
		2.2.	Професійна ідентичність педагога ЗДО	2			2
		2.3.	Континуум формування професійних компетентностей педагога ЗДО			2	2
		2.4.	Комунікативна культура педагога			2	2
		2.5.	Дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності інструктора з фізичної культури	1		1	2
		2.6.	Підтримка педагога на різних етапах професійного розвитку	1		1	2
		2.7.	Рефлексія професійного розвитку педагога	1		1	2
		3.	Модуль 3. Психологічний супровід освітнього процесу в ЗДО			8	8
		3.1.	Розвиток емоційного інтелекту учасників освітнього процесу			2	2
		3.2.	Розвиток психологічної компетентності педагога ЗДО			2	2
		3.3.	Створення психологічно безпечного освітнього середовища у ЗДО			2	2
		3.4.	Запобігання професійному та емоційному вигоранню педагогічних працівників			2	2
		4.	Модуль 4. Безпечне освітнє середовище в мирний час та в умовах надзвичайних ситуацій	4	2		6
		4.1.	Правила поведінки в умовах надзвичайних ситуацій	2			2

	4.2.	Дії у разі виникнення надзвичайних ситуацій. Домедична допомога: ключові аспекти		2		2
	4.3.	Мінна безпека. Правила поведінки з вибухонебезпечними предметами	2			2
	5.	Модуль 5. STEM в умовах дошкільної освіти	2		4	6
	5.1.	STEM-освіта: моделі, технології, практика	2			2
	5.2.	Віртуальна та доповнена реальність як технології STEM-освіти			2	2
	5.3.	Цифрові інтерактивні платформи як засоби STEM-освіти			2	2
	6.	Модуль 6. Освіта дітей з особливими потребами	2		2	4
	6.1.	Нормативно-правове забезпечення щодо організації інклюзивного навчання в Україні	2			2
	6.2.	Актуальні підходи до навчання дітей з особливими освітніми потребами			2	2
	7.	Модуль 7. Цифрові технології в освітньому процесі			4	4
	7.1.	Інформаційно-комунікаційні технології в дошкільній освіті			2	2
	7.2.	Електронні (цифрові ресурси)			2	2
	8.	Модуль 8. Фахова підготовка в контексті сучасних вимог	2	2	23	27
	8.1.	Інваріантний фаховий модуль. Концептуальні засади реалізації державного стандарту дошкільної освіти	2	2	8	12
	8.1.1.	Доступна та якісна дошкільна освіта. Умови реалізації	2			2
	8.1.2.	Особистісна компетентність дитини		2		2
	8.1.3.	Освітній напрям «Особистість дитини»: сутність рухової та здоров'язбережувальної компетентності			2	2
	8.1.4.	Домінанта освітнього напрямку «Гра дитини»			2	2
	8.1.5.	Характеристика освітнього напрямку «Особистість дитини. Спортивні ігри (шахи, футбол, баскетбол)»			2	2

		8.1.6.	Інноваційні методики викладання фізичної культури у ЗДО			2	2
			Варіативні фахові модулі			15	15
		8.2.	Особливості інтеграції інваріантної та варіативної складових Базового компоненту дошкільної освіти			15	15
		8.3.	Особливості реалізації варіативної складової Базового компоненту дошкільної освіти				
		8.4.	Благополуччя дітей і педагогів: дієві інструменти та практики психосоціальної підтримки				
		8.5.	Організація освітнього процесу для дітей з особливими потребами				
		8.6.	Особливості цифрової трансформації в умовах ЗДО				
		8.7.	STEM як освітній ресурс XXI століття				
		8.8.	Вектори вдосконалення професійної майстерності педагога				
		8.9.	Кінезіологічні вправи для стимулювання розумової діяльності дошкільників				
		8.10.	«Дизайн-мислення» для досягнення професійного акме педагогів				
		8.11.	Ділове спілкування як інструмент професійного зростання педагога				
		8.12.	Психосоціальна підтримка ментального здоров'я та благополуччя дітей і педагогів: дієві інструменти та практики				
		9.	Діагностико-аналітичний модуль			7	7
		9.1.	Залік з педагогіки та психології сучасної освіти			2	2
		9.2.	Конференція з обміну досвідом			4	4
		9.3.	Вхідне та вихідне діагностування			1	1
			Разом:	20	4	66	90
7.	Обсяг (тривалість), що встановлюється в годинах та/або кредитах ЄКТС	90 год / 3 кредити ЄКТС					
8.	Форма підвищення	Очна, очно-дистанційна, навчання за дистанційною формою з використанням дистанційних технологій у синхронному або					

	кваліфікації	асинхронному режимі
9.	Вид підвищення кваліфікації	Навчання за освітньою програмою підвищення кваліфікації
10.	Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться	Загальні компетентності: ЗК.01, ЗК.02, ЗК.03, ЗК.04, ЗК.05, ЗК.06 Професійні компетентності: А1 Прогностична (А1.1, А1.2, А1.3); А2 Організаційна (А2.1, А2.2, А2.3, А2.4); А3 Оцінювально-аналітична (А3.1, А3.2); А4 Предметно-методична (А4.1) Б1 Здоров'язбережувальна (Б1.1, Б1.2); Б2 Проектувальна (Б2.1); В1 Психо-емоційна (В1.1, В1.2); В2 Педагогічне партнерство (В2.1, В2.2, В2.3); В3 Морально-етична (В3.1); Г1 Здатність до навчання впродовж життя (Г1.1, Г1.2); Г2 Інформаційно-комунікаційна (Г2.1, Г2.2, Г2.3)
11.	Очікувані результати	Удосконалення загальних та професійних компетентностей
12.	Особа (особи), які виконують освітню програму	Сіренко А.Є., Ванько К.І., Андрющенко Т.К., Басик В.В., Дзюбак Р.М., Зоря Ю.М., Качкар Є.В., Криницька О.Ю., Крутенко О.В., Курас В.К., Назаренко Г.А., Теслюк П.В., Ткаченко О.О., Черкашина Т.В., Шемшур В.М.
13.	Строки виконання програми	Календарний рік
14.	Місце виконання освітньої програми	Комунальний навчальний заклад «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради» (вул. Бидгощська, 38/1, м. Черкаси, 18003)
15.	Вартість надання освітньої послуги	Собівартість обраховується в залежності від наповнення груп згідно з вимогами чинного законодавства
16.	Мінімальна та максимальна кількість осіб у групі	25-30 осіб
17.	Документ, що видається за результатами	Свідоцтво про підвищення кваліфікації

	підвищення кваліфікації	
18.	Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	сайт: http://oipoppp.ed-sp.net/?q=node/52681 , програма: https://bit.ly/3Bhk5KH

Модуль 1. Актуальні аспекти організації освітнього процесу у закладі дошкільної освіти

Тема 1.1. Нормативно-правове забезпечення реформи дошкільної освіти.

Законодавство в галузі освіти. Цілісне бачення реформи дошкільної освіти. Оновлення змісту освіти. Мета й ключові компоненти Концепції розвитку дітей раннього та дошкільного віку. Структура Державного стандарту дошкільної освіти. Ціннісні орієнтири дошкільної освіти. Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти. Річний навчальний план. Впливи реформування на освітній процес. Організація освітнього процесу в умовах дистанційного навчання. Обмін кращими практиками щодо реалізації Концепції розвитку дітей раннього та дошкільного віку в умовах сьогодення.

Тема 1.2. Інноваційні підходи до організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Підхід як стратегія навчання, що поєднує в собі методи, форми, прийоми навчання. Зміна пріоритетів в освітньому процесі від накопичення знань до розвитку життєвих навичок. Сучасні підходи до освітнього процесу в ЗДО: діяльнісний, інтегрований, ціннісний тощо, їх інструменти реалізації в педагогічній діяльності. Методичні принципи організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Результати моніторингових досліджень за міжнародною методикою оцінювання якості дошкільної освіти ECERS-3.

Тема 1.3. Сучасні види навчання.

Проблемне і проєктне навчання: сутність, механізм, освітні інструменти, спільні й відмінні риси. Реалізація підходів до організації сучасного освітнього процесу в умовах змішаного навчання. Контекстне навчання: методи, умови ефективного перебігу.

Тема 1.4. Менеджмент навчання.

Індивідуальна освітня траєкторія здобувачів освіти. Стратегія формування освітньої мотивації дитини. Становлення цілеспрямованої мотиваційної активності дитини. Ефективний план перебігу дня (основи тайм-менеджменту, чіткі та зрозумілі інструкції, елементи кінезіології). Конструювання освітнього контенту з огляду на «кліпове» мислення дітей.

Тема 1.5. Навички XXI століття для успішної самореалізації особистості.

Комплекс здібностей, необхідних особистості для успіху в умовах сучасного глобалізованого інформаційного світу. Емоційний інтелект учасників освітнього процесу. Комунікативні навички та навички співробітництва. Розвиток критичного мислення для нестандартного розв'язування проблем. Критичне мислення як складова ментальної культури педагога у вимірі ціннісного ставлення до себе, інших, закону, праці. Стратегії роботи з дітьми, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки та Я-концепції в цілому.

Тема 1.6. Системний аналіз освітнього процесу.

Поняття системного аналізу в освітньому процесі. Інструменти системного аналізу PEST-, SWOT- та GAP-аналізи та їх місце в комплексному плануванні освітнього процесу. Методика та технології проведення системного аналізу. Формування комплексного плану удосконалення освітнього процесу на основі системного аналізу.

Тема 1.7. Рефлексія в освітньому процесі.

Поняття та механізми педагогічної рефлексії. Створення рефлексивного середовища. Значення рефлексії в педагогічній діяльності. Рефлексія на різних етапах освітньої діяльності

Засоби педагогічної рефлексії. Система методів, оптимальних для активізації інтелектуальної, емоційної, фізичної рефлексії. Цифрові інструменти для оцінювання, зворотного зв'язку та рефлексії навчання.

Очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- сучасних тенденцій розвитку освіти;
- нормативно-правових основ, законодавчих актів у сфері дошкільної освіти;
- сутності Концепції розвитку дітей раннього та дошкільного віку;
- сутності основних ідей, принципів побудови Державного стандарту дошкільної освіти;
- структури та змісту річного плану закладу дошкільної освіти;
- сутнісних характеристик сучасних підходів до організації та здійснення освітньої діяльності в ЗДО;
- спільних і відмінних рис проблемного й проєктного навчання;
- методів контекстного навчання;
- сутності та принципів діяльнісного підходу в освітньому процесі та інструменти його реалізації;
- ознак поверхневого й глибинного навчання;
- стратегій розвитку критичного мислення та когнітивної гнучкості;
- інструментів системного аналізу освітнього процесу;
- механізмів педагогічної рефлексії і необхідності її проведення на різних етапах освітньої діяльності;
- інструментів інтелектуальної, емоційної, фізичної рефлексії педагога.

Уміння:

- організовувати освітній процес відповідно до вимог законодавства;
- визначати предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням вимог державного стандарту дошкільної освіти, Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти, іншими суб'єктами освітньої діяльності, що затверджені у відповідному порядку;
- реалізовувати сучасні підходи до організації освітнього процесу в умовах очного дистанційного й змішаного навчання;
- формувати у дітей дошкільного віку ключові компетентності та наскрізні вміння;
- конструювати освітній контент з урахуванням новітніх видів організації освітнього процесу в ЗДО;
- добирати ефективні методи формування колективної відповідальності, розвитку критичного мислення й когнітивної гнучкості;
- розробляти стратегію формування освітньої мотивації суб'єкта дитини;
- використовувати інструменти системного аналізу освітнього процесу;
- планувати й вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію дітей;
- створювати рефлексивне навчальне середовище.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- гуманістична спрямованість освітнього процесу;
- дитиноцентризм, природовідповідність, цінність особистості;
- готовність до реалізації сучасних цілей освіти;
- морально-етичні: самоповага й повага до інших людей, справедливість, гідність, чесність, турбота;
- соціально-політичні: патріотизм, свобода, демократія, культурне різноманіття, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність, культурне різноманіття.

Модуль 2. Професійний розвиток педагога в умовах модернізації дошкільної освіти

Тема 2.1. Виклики й можливості професійного розвитку педагога ЗДО.

Безперервний професійний розвиток: виклики та можливості. Професійний стандарт як дорожня карта професійного розвитку педагога дошкільної освіти. Використання можливостей електронних цифрових ресурсів у процесі професійного розвитку педагога.

Тема 2.2. Професійна ідентичність педагога ЗДО.

Концепції професійного розвитку через призму професійної ідентичності. Алгоритм набуття ідентичності педагога: вітчизняний та закордонний досвід. Нові соціально-професійні ролі й завдання педагога в контексті модернізації дошкільної освіти..

Тема 2.3. Континуум формування професійних компетентностей педагога ЗДО.

Формування професійних компетентностей педагога у процесі педагогічної практики. Складові професійної компетентності педагога. Рівні формування компетентностей педагога. Педагогічне партнерство. Моделі зміни поведінки.

Тема 2.4. Комунікативна культура педагога.

Комунікація як складова ціннісного підходу. Сучасні форми і методи комунікації, співпраці та взаємодії, зокрема, із використанням цифрових технологій. Основні заходи забезпечення успішних комунікацій. Усна та письмова форма комунікації. Правила ведення письмової комунікації. Особливості ведення усної комунікації. Комунікативна культура суб'єкта педагогічної діяльності у вимірі ціннісного ставлення до себе та інших.

Тема 2.5. Дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності інструктора з фізичної культури.

Сутність поняття академічної доброчесності, нормативне законодавство. Основні принципи впровадження академічної доброчесності. Фундаментальні цінності академічної доброчесності. Основні порушення академічної доброчесності. Відповідальність учасників освітнього процесу за порушення академічної доброчесності. Розроблення положення про академічну доброчесність.

Тема 2.6. Підтримка педагога на різних етапах професійного розвитку.

Супервізія як інструмент професійної підтримки та професійного розвитку педагогів. Ключові принципи, мета, завдання та форми проведення супервізії. Етапи, функції, види супервізії. Успішна комунікація в наставництві. Роль і відповідальність наставника. Стилі взаємодії між наставником і педагогом. Навички спілкування, необхідні для наставництва. Елементи конструктивізму в процесі наставництва.

Тема 2.7. Рефлексія професійного розвитку педагога.

Поняття рефлексії: її сутність, функції та форми. Механізми педагогічної рефлексії. Значення рефлексії в педагогічній діяльності. Засоби педагогічної рефлексії. Рефлексія і професійний саморозвиток в умовах соціокультурного запиту. Сутність і структура рефлексивної компетентності педагога. Система методів, оптимальних для активізації професійної рефлексії педагога.

Очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- структури та змісту Професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»;
- існуючих можливостей і ресурсів у сфері професійного розвитку педагогів;
- соціально-професійних ролей педагога: фасилітатора, тьютора, коуча, медіатора;
- складових професійної компетентності інструктора з фізичної культури ЗДО;
- сучасних форм і методів комунікації,
- положень академічної доброчесності;
- способів підтримки вчителя на різних етапах професійного розвитку;
- педагогіки партнерства;
- засобів педагогічної рефлексії.

Уміння:

- враховувати у власному професійному розвитку зміни в системі освіти, її законодавчому забезпеченні, у діяльності закладу дошкільної освіти;

- використовувати різні методи для виявлення потреб у професійному розвитку;
- використовувати різні соціально-професійні ролі педагога (фасилітатор, тьютор, коуч, модератор, медіатор);
- отримувати й надавати зворотний зв'язок щодо професійної діяльності;
- здійснювати свідомий вибір існуючих ресурсів у сфері професійного розвитку відповідно до індивідуальних потреб та потреб закладу дошкільної освіти;
- використовувати сучасні форми і методи комунікації;
- здійснювати освітню діяльність на засадах академічної доброчесності;
- користуватися різними способами підтримки в процесі професійного розвитку;
- досліджувати власну професійну діяльність;
- здійснювати рефлексію власної професійної діяльності.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- усвідомлення професійної ідентичності педагога ЗДО;
- професійна мобільність та гнучкість;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
- усвідомлення цінності підтримки педагога на різних етапах професійного розвитку.

Модуль 3. Психологічний супровід освітнього процесу в ЗДО

Тема 3.1. Розвиток емоційного інтелекту учасників освітнього процесу.

Поняття «емоційний інтелект», «травматичний стрес», «емоційно-вольова саморегуляція», «психосоматика». Складові емоційного інтелекту. Усвідомлення емоційних станів та почуттів. Аналіз причин емоційних станів та почуттів. Конструктивні (екологічні) способи розслаблення та зняття стресової напруги. Алгоритм роботи з тривожними думками. Час змін – час для руйнування ілюзій та зміни світогляду. Відновлення стану внутрішньої рівноваги, розвиток психологічної стійкості та резильєнтності.

Тема 3.2. Розвиток психологічної компетентності педагога ЗДО.

Основні поняття і визначення проблеми спілкування. Психологічні способи впливу в процесі педагогічного спілкування. Психологічні особливості вербальної і невербальної комунікації. Конфлікт як особливий вид взаємодії. Техніки вирівнювання напруги у ситуації конфліктної взаємодії.

Тема 3.3. Створення психологічно безпечного освітнього середовища у ЗДО..

Поняття безпечного і здорового освітнього середовища. Причини недостатнього рівня розбудови безпечного і здорового освітнього середовища в сучасних навчальних закладах. Цілі, завдання, очікувані результати реалізації Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища. Умови розбудови безпечного і здорового освітнього середовища. Особливості спілкування дорослих, що актуалізують агресивну поведінку дітей. Спілкування як фактор психопрофілактики агресивної поведінки дітей. Організаційні аспекти протидії булінгу в закладі освіти.

Тема 3.4. Запобігання професійному та емоційному вигоранню педагогічних працівників.

Поняття «професійний стрес», «професійне вигорання», «емоційне вигорання», «травматичний стрес», «мислення зростання», «ресурс».. Складові професійного вигорання: мотиваційне, емоційне, фізичне. Причини професійного вигорання. Емоційне вигорання та вплив стресу на емоційну, поведінкову, когнітивну сфери людини. Активності, які допомагають бути в ресурсі, сприяють поведінковій активації. Діапазон методів та способів зняття нервово-м'язової напруги та зниження рівня стресової тривоги: дихальна гімнастика, нервово-м'язова релаксація, техніки заземлення та постукування. Медитація як техніка оздоровлення організму. Різновиди техніки «Щоденник».

Очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- емоційного інтелекту та його складових;
- психологічних основ емоційно-вольової саморегуляції;

- принципів цілісності душі та тіла людини, фізичного та психічного;
- стресових емоційних станів та екологічних (конструктивних) способів вираження емоцій;
- алгоритму роботи з тривожними думками;
- важливості самоусвідомлення та напрацювання навичок емоційно-вольової саморегуляції в професійній діяльності педагогів;
- наслідків впливу стресових емоцій на стосунки з оточуючими та здоров'я педагога;
- психологічних особливостей різних видів спілкування;
- правил і технік конструктивної комунікації;
- можливостей діагностування та попередження конфліктів у педагогічній взаємодії;
- проблемних зон щодо налагодження безконфліктної професійної та особистої взаємодії;
- розвитку психологічної стійкості та резильєнтності.

Уміння:

- відновлювати психічну рівновагу та перебувати у ресурсі;
- застосовувати психологічні методи та техніки саморегуляції: керувати диханням, тонусом м'язів, техніки заземлення, постукування; трансформувати тривожні думки та самостійно знижувати стан внутрішньої тривоги;
- створювати психологічно безпечний освітній простір;
- уживати превентивні заходи щодо конфліктів і булінгу;
- моделювати ситуації, що потребують критичного мислення й нестандартного розв'язання проблем;
- вибудовувати діалогове навчання з усіма учасниками освітнього процесу як рівноправними партнерами;
- здатність працювати в команді з усіма учасниками освітнього процесу;
- надавати психосоціальну підтримку в кризових умовах/ситуаціях.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- самоповага й повага до інших людей, справедливість, гідність, чесність, турбота;
- готовність до змін;
- взаємодія з усіма учасниками освітнього процесу, гнучкість й адаптивність;
- педагогіка партнерства.

Модуль 4. Безпечне освітнє середовище в мирний час та в умовах надзвичайних ситуацій

Тема 4.1. Правила поведінки в умовах надзвичайних ситуацій.

Комплекс заходів, які реалізуються в мирний час та під час воєнного стану, що спрямовані на захист населення, територій, навколишнього природного середовища, майна, матеріальних цінностей від надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій. Дії посадових осіб закладів освіти щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Основні аспекти функціонування єдиної державної системи цивільного захисту, повноваження та обов'язки посадових осіб при організації евакуаційних заходів.

Тема 4.2. Дії у разі виникнення надзвичайних ситуацій. Домедична допомога: ключові аспекти.

Основні завдання єдиної державної системи цивільного захисту. Дії у разі виникнення надзвичайних ситуацій, сигнали оповіщення населення про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій, інформування про фактичну обстановку і вжиті заходи.

Алгоритми надання домедичної допомоги та правила дотримання особистої гігієни.

Тема 4.3. Мінна безпека. Правила поведінки з вибухонебезпечними предметами.

Перелік та види вибухонебезпечних предметів (ВНП). Прилади, що дозволяють розпізнати ВНП, та алгоритм дій у разі їх виявлення.

Очікувані результати за модулем 4 охоплюють:

Знання й розуміння:

- спеціальних компетенцій у сфері виживання в різних умовах,
- формування свідомого і відповідального ставлення до особистої безпеки та безпеки оточуючих,
- здатність зберігати життя і здоров'я в несприятливих, загрозливих для життя умовах,
- надання допомоги постраждалим у різних ситуаціях.
- правила поведінки в зоні надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру.

Уміння:

- аргументовано використовувати положення нормативно-правової бази у сфері цивільного захисту;
- оцінити середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства,
- провести моніторинг небезпечних ситуацій та обґрунтувати головні підходи та засоби збереження життя, здоров'я та захисту себе і оточуючих в умовах загрози і виникнення небезпечних та надзвичайних ситуацій;
- приймати рішення щодо безпеки в межах своїх повноважень;
- ідентифікувати небезпечні чинники природного, техногенного, соціального та військового характеру і віднайти шляхи відвернення їх вражаючої дії використовуючи ймовірнісні структурно-логічні моделі.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- здатність володіти культурою безпеки і ризик-орієнтованим мисленням, при якому питання безпеки, захисту й збереження навколишнього середовища розглядаються як найважливіші пріоритети у житті й діяльності;
- усвідомлення необхідності орієнтуватися в основних методах і системах забезпечення безпеки, обґрунтовано обирати методи захисту людини від небезпек різного походження;
- готовність свідомо обирати оптимальні режими, умови, параметри трудового процесу.
- володіти концептуальними та методологічними знаннями в галузі забезпечення безпеки в умовах виникнення надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру та в умовах воєнного стану, бути здатним застосовувати їх до професійної діяльності на межі предметних галузей.

Модуль 5. STEM в умовах модернізації системи дошкільної освіти

Тема 5.1. STEM-освіта: моделі, технології, практика.

STEM-орієнтований підхід в освітньому процесі як актуальний напрям модернізації системи освіти. Формування професійних компетентностей педагогів, спрямованих на реалізацію Концепції розвитку дітей раннього та дошкільного віку, ознайомлення педагогів з поняттям STEM-освіти. Основні науково-методичні та практичні підходи до впровадження STEM в умовах розвитку цифрового суспільства. Можливі моделі запровадження STEM-підходу в умовах закладу дошкільної освіти.

Тема 5.2. Віртуальна та доповнена реальність як технології STEM-освіти.

Особливості застосування AR/VR технологій в освіті. Мобільні додатки, онлайн-заняття та віртуальна реальність як новітні освітні технології. Формування системи базових знань, практичних умінь і навичок застосування технологій віртуальної та доповненої реальності в освітньому процесі.

Тема 5.3. Цифрові інтерактивні платформи як засоби STEM-освіти.

Можливості застосування цифрових інтерактивних платформ на різних етапах засвоєння навчального матеріалу. Формування системи базових знань, практичних умінь і навичок систематичного та логічного застосування цифрових інструментів, інтерактивних

платформ та цифрових технологій у професійній діяльності.

Очікувані результати за модулем 5 охоплюють:

Знання й розуміння:

- сутності і значення STEM-технологій для розвитку сучасного інформаційного суспільства;
- **усвідомлення** особливостей сучасних STEM-технологій та спроможність аналізувати STEM-засоби.

Уміння:

- організовувати освітню діяльність із застосуванням STEM-технологій та STEM-засобів;
- поєднувати різні форми, методи та прийоми роботи при організації проєктної діяльності.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- здатність до застосування STEM-технологій та STEM-засобів під час проведення різних форм навчальних занять у контексті цифровізації освітнього процесу
- готовність до реалізації загально-професійних потреб особистості засобами STEM-технологій;
- готовність самостійно впроваджувати STEM-проєкти в практику освітньої діяльності.

Модуль 6. Освіта дітей з особливими потребами

Тема 6.1. Нормативно-правове забезпечення щодо організації інклюзивного навчання в Україні.

Законодавство України щодо забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на інклюзивну освіту. Особливості застосування універсального дизайну та безбар'єрного доступу в інклюзивному освітньому середовищі.

Тема 6.2. Актуальні підходи до навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Категорії (типи) особливих освітніх потреб (труднощів): загальна характеристика прояву, рівень підтримки. Індивідуальна програма розвитку як інструмент для індивідуалізації процесу навчання дітей з особливими освітніми потребами. Діяльність команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами.

Очікувані результати за модулем 6 охоплюють:

Знання й розуміння:

- основних підходів до організації освітнього процесу;
- принципів побудови та планування індивідуальної освітньої траєкторії дитини з особливими освітніми потребами;
- основних понять: «особа з особливими потребами», «інклюзивне навчання», «універсальний дизайн», «індивідуальна траєкторія розвитку», «психолого-педагогічний супровід (підтримка)»;
- здатність до визначення сильних сторін дітей з особливими освітніми потребами;
- принципів оцінювальної діяльності на основі цілей та критеріїв;
- ролей і завдань усіх учасників команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами;
- принципів універсального дизайну в навчанні та стратегій розумного пристосування.

Уміння:

- організовувати педагогічну діяльність на засадах сучасних підходів до інклюзивного навчання;
- визначати й враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості дітей з особливими освітніми потребами;
- створювати безбар'єрне, безпечне, інклюзивне освітнє середовище;
- визначати сильні сторони дітей з особливими освітніми потребами;
- застосовувати різні види оцінювання;

- застосовувати принципи універсального дизайну в навчанні та стратегії розумного пристосування з метою забезпечення додаткових потреб учнів в освітньому процесі.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- професійна мобільність та гнучкість;
- відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі усіх учнів, у тому числі дітей з особливими освітніми потребами;
- просування демократичних цінностей (повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність).

Модуль 7. Цифрові технології в освітньому процесі

Тема 7.1. Інформаційно-комунікаційні технології в закладі дошкільної освіти.

Класифікації та особливостей використання різних видів електронних ресурсів, наявних національних та регіональних освітніх цифрових ресурсів, у тому числі для підтримки навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Кібератаки, онлайн-злочини, методи захисту від них; правові та етичні норми використання цифрових технологій та сервісів; основні правила безпечної поведінки в мережі інтернет.

Тема 7.2. Електронні (цифрові ресурси).

Ефективність обраних електронних (цифрових) ресурсів та їх використання для досягнення навчальних цілей відповідно до умов навчання, вікових особливостей, рівня підготовки та потреб здобувачів освіти. Використання електронних (цифрових) освітніх ресурсів та сервісів для забезпечення ефективного управління освітнім процесом, взаємодії між учасниками освітнього процесу, підтримки активного та інтерактивного навчання, корекції та адаптації освітнього процесу відповідно до індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти.

Очікувані результати за модулем 7 охоплюють:

Знання й розуміння:

- вітчизняного та міжнародного нормативно-правового забезпечення цифровізації суспільства та освіти;
- особливостей та відмінностей організації освітнього процесу в умовах відкритої освіти за допомогою дистанційних платформ;
- ознак кібератак, онлайн-злочинів, методів захисту від них; правових та етичних норм використання цифрових технологій та сервісів; основних правил безпечної поведінки в мережі інтернет;
- класифікації та особливостей використання різних видів електронних ресурсів, наявних національних та регіональних освітніх цифрових ресурсів, у тому числі для підтримки навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

Уміння:

- використовувати цифрове освітнє середовище для навчання, моніторингу та контролю його якості, залучати до розбудови цифрового освітнього середовища зацікавлених осіб та організації;
- відрізняти довірені інформаційні джерела від шахрайських, розпізнавати маніпулятивні впливи, що здійснюються через глобальну мережу інтернет та засоби масової інформації;
- добирати та використовувати цифрові інструменти для професійного спілкування та спілкування з учасниками освітнього процесу;
- добирати безпечні, доцільні для навчання здобувачів освіти електронні (цифрові) освітні ресурси, впорядковувати їх та використовувати з урахуванням мети, умов навчання, вікових особливостей та їхніх потреб;
- модифікувати наявні електронні (цифрові) освітні ресурси з урахуванням дозволів та ліцензій, створювати (враховуючи потреби здобувачів освіти) нові, здійснювати їх захист, надавати доступ до них здобувачам освіти;
- використовувати електронні (цифрові) освітні ресурси та сервіси для забезпечення

ефективного управління освітнім процесом, взаємодії між учасниками освітнього процесу, підтримки активного та інтерактивного навчання, корекції та адаптації освітнього процесу відповідно до індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти;

- використовувати професійні онлайн-спільноти для професійного розвитку та реалізації професійних ідей та проєктів; а також цифрові інструменти для професійного спілкування.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- здатність критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, розуміння правових та етичних аспектів, пов'язаних з використанням цифрових технологій;
- мотивація до навчання впродовж життя в професійній сфері за допомогою цифрових технологій та електронних (цифрових) освітніх ресурсів;
- мотивація до проєктування, створення, поширення нових електронних (цифрових) освітніх ресурсів для власної педагогічної діяльності.

Модуль 8. Фахова підготовка в контексті сучасних вимог

Інваріантний фаховий модуль 8.1. Концептуальні засади реалізації державного стандарту дошкільної освіти

Тема 8.1.1. Доступна та якісна дошкільна освіта. Умови реалізації.

Державна політика у галузі дошкільної освіти в Україні. Дії та плани уряду щодо її реформування. Шляхи підвищення якості дошкільної освіти в Україні. Нові вектори Базового компонента дошкільної освіти (Державного освітнього стандарту). Забезпечення наступності змісту нового документа з попередніми редакціями, його відповідність викликам сучасної дошкільної освіти та запитам практиків. Цінності як основа нового стандарту дошкільної освіти. Базові принципи та характеристика умов реалізації стандарту дошкільної освіти. Показники готовності педагогічних працівників до реалізації Базового компонента дошкільної освіти.

Тема 8.1.2. Особистісна компетентність дитини.

Складові та характеристика особистісної компетентності дитини в Стандарті. Психологічні закономірності особистісного розвитку дитини дошкільного віку: новоутворення та соціальна ситуація розвитку. Розвивальний потенціал педагогічної взаємодії як чинник особистісного розвитку дитини, що забезпечує якість освітніх результатів. Сучасні психолого-педагогічні практики та умови особистісного розвитку дошкільника. Організація освітнього процесу в закладі дошкільної освіти на засадах особистісно-зорієнтованого, компетентнісного і діяльнісного підходів. Умови розвитку особистісної компетентності дитини в освітньому просторі закладу дошкільної освіти у співпраці із сім'єю.

Тема 8.1.3. Освітній напрям «Особистість дитини»: сутність рухової та здоров'язбережувальної компетентності.

Трансформація підходів до змістового наповнення та методичного супроводу фізкультурно-оздоровчої діяльності закладів дошкільної освіти. Освітньо-оздоровчий потенціал професійної діяльності педагогічних працівників. Основні завдання підвищення кваліфікації педагогічних працівників до формування рухової та здоров'язбережувальної компетентностей дітей дошкільного віку. Нові підходи до спрямування освітнього процесу в контексті ідеї здоров'язбереження; технологічні основи формування означених компетентностей; умови та критерії їх сформованості. Особливості організації фізкультурно-оздоровчої діяльності у закладі дошкільної освіти. Зміст та завдання фізичного виховання. Закономірності фізичного та психічного розвитку дітей. Ефективність освітньої роботи з освітнього напрямку «Особистість дитини»: рухова та здоров'язбережувальна компетентності.

Тема 8.1.4. Домінанта освітнього напрямку «Гра дитини».

Сутність і зміст освітнього напрямку «Гра дитини». Складові ігрової компетентності дітей дошкільного віку та показники її сформованості. Реалізація цінностей та цілей дошкільної освіти крізь призму ігрової діяльності дитини. Гра як спосіб життєдіяльності дитини дошкільного віку та умова її особистісного розвитку. Здатність та готовність вихователів використовувати ігровий арсенал сучасної дошкільної дидактики. Підхід «Навчання через гру» як наскрізний у взаємодії педагога з дитиною у закладі освіти.

Тема 8.1.5. Характеристика освітнього напрямку «Особистість дитини. Спортивні ігри (шахи, футбол, баскетбол)».

Можливості використання сучасних спортивних ігор у забезпеченні рухового режиму закладу дошкільної освіти. Шляхи активізації рухової діяльності дітей дошкільного віку у перебігу організації доступних для них спортивних ігор. Ознайомлення слухачів із доступними дітям дошкільного віку спортивними іграми, програмово-методичним забезпеченням щодо формування спортивно-ігрової компетентності. Теоретичні та методичні засади навчання дітей елементам спортивних ігор. Характеристика можливостей гурткової роботи у ЗДО. Особливості планування роботи з впровадження елементів спортивних ігор у практику фізкультурно-оздоровчої діяльності закладу дошкільної освіти

Тема 8.1.6. Інноваційні методики викладання фізичної культури у ЗДО.

Поняття інноваційної діяльності. Впровадження інноваційної діяльності в навчальний процес інструктора з фізичної культури ЗДО. Реалізація інноваційних підходів під час організації рухової діяльності з дітьми дошкільного віку. Технічні засоби навчання на заняттях з фізичної культури з дітьми дошкільного віку. Імітація рухів. Проектна діяльність. Ігрова діяльність. Інтерактивне навчання. Метод регламентованої вправи.

Очікувані результати за інваріантним фаховим модулем 8.1. охоплюють:

Знання й розуміння:

- знання стратегій, структури, цілі, змісту і завдання оновленого Стандарту;
- використання цифрових технологій для реалізації освітніх завдань та вдосконалення професійної діяльності;
- знання основних педагогічних підходів і їх ефективне використання;
- організація партнерської взаємодії з батьками вихованців;
- урахування вікових та психологічних особливостей розвитку дітей раннього та дошкільного віку.

Уміння:

- здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію й міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного віку, їхніми батьками або особами, що їх замінюють;
- впроваджувати інноваційні педагогічні технології в освітній процес закладу освіти;
- планувати освітній процес з урахуванням оновленого змісту Стандарту;
- організовувати освітній процес з урахуванням дієвості основних педагогічних підходів;
- адаптовувати прогресивні європейські практики та український досвід в освітній процес закладу освіти для підвищення якості дошкільної освіти.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- міжособистісна взаємодія;
- професійна рефлексія та саморозвиток;
- співпраця та взаємодія у команді;
- професійна мобільність та гнучкість;
- відданість ідеї щодо збереження самоцінності дитинства та природовідповідності;
- врахування вікових та психологічних особливостей розвитку дітей раннього та дошкільного віку.

Варіативні фахові модулі

Варіативний фаховий модуль 8.2. Особливості інтеграції інваріантної та варіативної складових Базового компоненту дошкільної освіти

Тема. Зміст та завдання освітнього напрямку «Дитина в природному довкіллі» (2 год).

Мета і завдання освітнього напрямку «Дитина в природному довкіллі». Особливості засвоєння дитиною законів природи, формування природодоцільної поведінки. Виховання емоційно-ціннісного ставлення до природного довкілля в процесі взаємодії з її об'єктами під час різних видів дитячої діяльності. Пізнавальна, дослідницька, трудова, ігрова діяльність як пріоритетні для формування природничо-екологічної компетентності дошкільників. Освіта для сталого розвитку у закладі дошкільної освіти. Домінантні складники освіти для сталого розвитку – екологічний, економічний і соціальний. Основні механізми та інструменти освіти для сталого розвитку. Формування у дітей дошкільного віку навичок, орієнтованих на сталий розвиток. Принцип емпатерменту, що покладено в основу до роботи з формування у дітей навичок, орієнтованих на сталий розвиток.

Тема. Нові стратегії змістового компонента освітнього напрямку «Дитина в соціумі» соціально-громадянська компетентність (2 год).

Особливості формування соціально-громадянської компетентності дитини дошкільного віку в різних видах діяльності. Індикатори сформованості соціально-громадянської компетентності у дошкільників. Пріоритетні форми, методи та засоби формування соціально-громадянської компетентності. Наступність між ЗДО і НУШ у формуванні соціально-громадянської компетентності дітей. Роль вихователя і батьків у формуванні соціально-громадянської компетентності дітей.

Тема. Сутність і зміст освітнього напрямку «Дитина в соціумі. Соціально-фінансова грамотність» (2 год).

Особливості формування соціально-громадянської компетентності дитини дошкільного віку в різних видах діяльності. Індикатори сформованості соціально-громадянської компетентності у дошкільників. Пріоритетні форми, методи та засоби формування соціально-громадянської компетентності. Наступність між ЗДО і НУШ у формуванні соціально-громадянської компетентності дітей. Роль вихователя і батьків у формуванні соціально-громадянської компетентності дітей.

Тема. Забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою в реалізації перспектив розвитку дитини (2 год).

Наступність та перспективи розвитку дитини в закладах дошкільної та початкової освіти. Принципи наступності між дошкільною та початковою освітою в реалізації перспектив розвитку дитини. Характеристика ключових позицій в освітніх стандартах дошкільної та початкової освіти, що забезпечують наступність між цими ланками освіти. Створення єдиного освітнього процесу, що розпочинається в дошкільному віці й логічно продовжується в школі. Показники готовності педагогічних працівників до забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою в реалізації перспектив розвитку дитини

Тема. Реалізація Державного стандарту дошкільної освіти за освітнім напрямом «Мовлення дитини» (2 год).

Зміст та завдання освітнього напрямку «Мовлення дитини». Характеристика цілісного підходу до формування мовленнєвої компетентності як одного з ключових критеріїв і умови становлення й розвитку мовленнєвої особистості дошкільника. Особливості забезпечення активної мовленнєвої практики для накопичення дитиною власного досвіду, адекватного використання мовлення в різних життєвих ситуаціях. Націлення педагогів на осмислення інноваційного підходу до організації мовленнєвої роботи з дошкільниками. Складники змісту роботи з формування мовленнєвої компетентності дошкільників; визначення умов реалізації змісту Державного стандарту за освітнім напрямом «Мовлення дитини». Характеристика ефективних дидактичних засобів розвитку мовленнєвої компетентності дітей. Показники готовності педагогів щодо реалізації завдань із освітнього напрямку «Мовлення дитини».

Тема. Реалізація Державного стандарту дошкільної освіти за освітнім напрямом «Мовлення дитини. Основи грамоти» (2 год).

Сучасні ефективні підходи до роботи з навчання дошкільників основ грамоти. Теоретико-практичні аспекти про: психофізіологічні та психологічні засади навчання грамоти; основні механізми та інструменти цього процесу. Засвоєння основ грамоти як складна аналітико-синтетична діяльність. Характеристика ефективних традиційних та інноваційних технологій і засобів навчання дітей основ грамоти. Показники готовності педагогів до інтерактивного та стимулювального процесу навчання дітей основ грамоти.

Тема. Особливості освітнього напрямку «Мовлення дитини. Іноземна мова» (3 год).

Особливості та алгоритм формування іншомовної мовленнєвої компетентності в дошкільному періоді дитинства. Можливості інтеграції іноземної мови в різні освітні напрями та види діяльності. Особливості застосування оптимальних форм, методів, засобів у формуванні основ іншомовних фонетичних, лексичних і граматичних знань, навичок аудіювання, діалогічного та монологічного мовлення. Характеристика сформованості мовленнєвої компетентності в галузі іноземної мови у дітей дошкільного віку.

Очікувані результати за варіативним фаховим модулем 8.2. охоплюють:

Знання й розуміння:

- знання стратегій, структури, цілі, змісту і завдання оновленого Стандарту;
- використання цифрових технологій для реалізації освітніх завдань та вдосконалення професійної діяльності;
- знання основних педагогічних підходів і їх ефективне використання;
- організація партнерської взаємодії з батьками вихованців;
- урахування вікових та психологічних особливостей розвитку дітей раннього та дошкільного віку.

Уміння:

- здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію й міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного віку, їхніми батьками або особами, що їх замінюють;
- впроваджувати інноваційні педагогічні технології в освітній процес закладу освіти;
- планувати освітній процес з урахуванням оновленого змісту Стандарту;
- організовувати освітній процес з урахуванням дієвості основних педагогічних підходів;
- адаптовувати прогресивні європейські практики та український досвід в освітній процес закладу освіти для підвищення якості дошкільної освіти.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- міжособистісна взаємодія;
- професійна рефлексія та саморозвиток;
- співпраця та взаємодія у команді;
- професійна мобільність та гнучкість;
- відданість ідеї щодо збереження самоцінності дитинства та природовідповідності;
- врахування вікових та психологічних особливостей розвитку дітей раннього та дошкільного віку.

Варіативний фаховий модуль 8.3. Особливості реалізації варіативної складової Базового компоненту дошкільної освіти

Тема. Основні методичні інструменти реалізації освітнього напрямку «Гра дитини» (2 год).

Сутність і зміст освітнього напрямку «Гра дитини». Складові ігрової компетентності дітей дошкільного віку та показники її сформованості. Реалізація цінностей та цілей дошкільної освіти крізь призму ігрової діяльності дитини. Гра як спосіб життєдіяльності дитини дошкільного віку та умова її особистісного розвитку. Здатність та готовність вихователів використовувати ігровий арсенал сучасної дошкільної дидактики. Підхід «Навчання через гру» як наскрізний у взаємодії педагога з дитиною у закладі освіти

Тема. Створення розвивального середовища з метою формування у дітей предметно-практичних дій (2 год).

Нові підходи щодо організації освітньої взаємодії дітей за освітнім напрямом «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі». Зміст, структура і результативні показники сформованості ключових компетентностей: предметно-практичної, технологічної, сенсорно-пізнавальної, логікоматематичної, дослідницької. Шляхи формування виокремлених компетентностей. Стратегічні й тактичні кроки щодо набуття дитиною дошкільного віку предметно-практичної, технологічної, сенсорно-пізнавальної, логіко-математичної, дослідницької компетентностей. Сучасні форми залучення батьків до створення розвивального середовища вдома з метою формування у дітей предметно-практичних дій

Тема. Особливості змісту освітнього напрямку «Дитина у світі мистецтва» (2 год).

Особливості змістового наповнення освітнього напрямку «Дитина у світі мистецтва». Сутність і зміст мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку. Характеристика результатів набуття мистецько-творчої компетентності. Сучасні тенденції педагогічного супроводу формування мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку. Презентація сучасних форм та методів формування мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку в умовах ЗДО.

Тема. Нові вектори освітнього напрямку «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» (2 год).

Нові підходи щодо організації освітньої взаємодії дітей за освітнім напрямом «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі». Зміст, структура і результативні показники сформованості ключових компетентностей: предметно-практичної, технологічної, сенсорно-пізнавальної, логікоматематичної, дослідницької. Шляхи формування виокремлених компетентностей. Стратегічні й тактичні кроки щодо набуття дитиною дошкільного віку предметно-практичної, технологічної, сенсорно-пізнавальної, логіко-математичної, дослідницької компетентностей. Сучасні форми залучення батьків до створення розвивального середовища вдома з метою формування у дітей предметно-практичних дій.

Тема. «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі. Комп'ютерна грамота»: готуємо педагогів до впровадження освітнього напрямку (2 год).

Сутнісна характеристика змісту та завдань освітнього напрямку «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі. Комп'ютерна грамота». Цифрова компетентність та її складові. Особливості використання інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій у роботі з дітьми дошкільного віку. Класифікація ІКТ засобів (за методичним призначенням). Засоби ІКТ в освіті. Проектування освітнього інформаційного середовища в ЗДО. Характеристика нетрадиційних форм і методів роботи з ІКТ. Участь вихователя і батьків у формуванні інформаційно-комунікаційних навичок дитини дошкільного віку.

Тема. Зміст і умови реалізації освітнього напрямку «Дитина у світі мистецтва. Хореографія» (2 год).

Характеристика змістових компонентів освітнього напрямку «Дитина у світі мистецтва. Хореографія»: емоційно-ціннісне ставлення, сформованість знань, навички та участь батьків. Сутність і зміст поняття «хореографічна компетентність». Фарватер хореографічної діяльності з дітьми. Основні методичні орієнтири реалізації напрямку: організація мистецької діяльності та умови хореографічного навчання дітей, можливості дитячої танцювальної творчості.

Тема. Нові стратегії змістового компоненту освітнього напрямку «Дитина в соціумі» (3 год).

Мета, завдання та результати освітнього напрямку «Дитина в соціумі». Сутність, зміст і характеристика ключових понять соціально-громадянської компетентності дітей старшого дошкільного віку. Особливості формування соціально-громадянської компетентності дитини дошкільного віку в різних видах діяльності. Індикатори сформованості соціально-громадянської компетентності у дошкільників. Пріоритетні форми, методи та засоби формування соціально-громадянської компетентності. Наступність між ЗДО і НУШ у

формуванні соціально-громадянської компетентності дітей. Роль вихователя і батьків у формуванні соціально-громадянської компетентності дітей. Показники готовності педагогів щодо реалізації завдань із освітнього напрямку «Дитина в соціумі».

Очікувані результати за варіативним фаховим модулем 8.3. охоплюють:

Знання й розуміння:

- знання стратегій, структури, цілі, змісту і завдання оновленого Стандарту;
- використання цифрових технологій для реалізації освітніх завдань та вдосконалення професійної діяльності;
- знання основних педагогічних підходів і їх ефективне використання;
- організація партнерської взаємодії з батьками вихованців;
- урахування вікових та психологічних особливостей розвитку дітей раннього та дошкільного віку.

Уміння:

- здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію й міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного віку, їхніми батьками або особами, що їх замінюють;
- впроваджувати інноваційні педагогічні технології в освітній процес закладу освіти;
- планувати освітній процес з урахуванням оновленого змісту Стандарту;
- організовувати освітній процес з урахуванням дієвості основних педагогічних підходів;
- адаптовувати прогресивні європейські практики та український досвід в освітній процес закладу освіти для підвищення якості дошкільної освіти.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- міжособистісна взаємодія;
- професійна рефлексія та саморозвиток;
- співпраця та взаємодія у команді;
- професійна мобільність та гнучкість;
- відданість ідеї щодо збереження самоцінності дитинства та природовідповідності;
- врахування вікових та психологічних особливостей розвитку дітей раннього та дошкільного віку.

Варіативний фаховий модуль 8.4. Благополуччя дітей і педагогів: дієві інструменти та практики психосоціальної підтримки

Тема. Благополуччя і навчання дітей в умовах надзвичайних ситуацій (1 год).

Вплив надзвичайних ситуацій на розвиток, навчання та благополуччя дитини і дорослого.

Вплив надзвичайних ситуацій в Україні на благополуччя, розвиток та навчання дітей.

Тема. Психосоціальна підтримка та гра (2 год).

Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка. Етика психосоціальної підтримки. Види та рівні психосоціальної підтримки. Роль гри у підтримці благополуччя дитини. Характеристики гри та сфери розвитку дитини. «Навчання через гру» як новітня освітня стратегія та педагогічна практика.

Ресурс вільної гри у збереженні психічного здоров'я дитини та дорослого.

Тема. Вплив стресу на благополуччя та навчання дітей (2 год).

Аспекти благополуччя дитини і дорослого. Вікові індикатори переживання стресу. Роль психосоціального благополуччя в житті дитини.

Вплив стресу на креативний, соціальний, когнітивний, емоційний і фізичний розвиток дитини.

Психологічно безпечне освітнє середовище.

Тема. Створення безпечного ігрового освітнього середовища (2 год).

Поняття «безпечне освітнє середовище» та шляхи його створення. Чинники успішного розвитку та навчання дітей в умовах надзвичайних ситуацій.

Відчуття безпеки у дітей завдяки передбачуваності освітнього процесу, впровадженню

рутин та адаптованого розкладу. Приклади щоденних рутин.

Розробка плану створення безпечного освітнього середовища.

Тема. Підтримка позитивної поведінки (2 год).

Стратегії підтримки позитивної поведінки дітей у закладі освіти. Чотири практики позитивної підтримки поведінки. Сприяння позитивній соціальній взаємодії у закладі освіти.

Тема. Сприяння соціально-інтерактивному середовищу (2 год).

Успішні стратегії психосоціальної підтримки в закладі освіти.

Розвиток копінг-стратегій та соціально-емоційних умінь.

План підтримки благополуччя дітей у закладі освіти.

Створення соціально-інтерактивного середовища в дитячому колективі.

Тема. Розвиток соціально-емоційних навичок та умінь подолання стресу через гру (2 год).

Значення соціально-емоційних навичок для підтримки благополуччя дітей.

Активності, спрямовані на розвиток соціально-емоційних навичок.

План імплементації ігрових активностей для розвитку соціально-емоційних навичок в освітній процес.

Тема. Благополуччя педагога (2 год).

Благополуччя педагога: чинники, типи та індикатори. Благополуччя педагога та благополуччя дитини. Благополуччя педагога та план його професійного розвитку.

Ефективні стратегії професійної самоорганізації, самоменеджменту. Професійні спільноти та групова підтримка.

Очікувані результати за варіативним фаховим модулем 8.4 охоплюють:

Знання й розуміння:

- теорії і практики психології надзвичайних ситуацій;
- етики психосоціальної підтримки;
- педагогіки гри;
- значення гри для психічного здоров'я та соціального благополуччя;
- впливу рутин на освітній процес в умовах надзвичайних ситуацій;
- ефективних стратегій психосоціальної підтримки розвитку та навчання дитини в умовах надзвичайних ситуацій, зокрема засобами навчання через гру;

Уміння:

- організовувати педагогічну діяльність на засадах сучасних підходів до навчання дітей в умовах надзвичайних ситуацій;
- здійснювати різнорівневу та різномодальну психосоціальну підтримку розвитку та навчання дітей у закладі освіти, зокрема засобами навчання через гру;
- розрізняти реакції дітей і дорослих на стрес, життєві труднощі (за віком, часом прояву тощо);
- створювати безпечне ігрове освітнє середовище;
- використовувати шість практик, за допомогою яких педагоги та освітнє середовище можуть підтримувати благополуччя дітей;
- створити план підтримки благополуччя дітей у щоденній педагогічній практиці.
- використовувати стратегії підтримки позитивної поведінки дітей у закладі освіти

Диспозиції (цінності, ставлення):

- професійна мобільність та гнучкість;
- розвиток значущих професійних якостей педагогів, у тому числі – психологічної стійкості, самоорганізації, рефлексії, агентності, мотивації до професійного самовдосконалення, самоменеджменту в умовах надзвичайних ситуацій;
- ціннісне ставлення педагогів до здійснення психосоціальної підтримки дітей, в умовах надзвичайних ситуацій, зокрема засобами навчання через гру;
- просування демократичних цінностей (повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність).

Варіативний фаховий модуль 8.5. Організація освітнього процесу для дітей з особливими потребами

Тема. Нормативні та методологічні основи забезпечення інклюзивного освітнього середовища (2 год).

Законодавство України щодо забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на інклюзивну освіту. Поняття «особливі освітні потреби». Аналіз змісту поняття «виключення», «сегрегація», «інтеграція». Завдання та принципи інклюзивної освіти.

Тема. Деонтологія інклюзивної освіти (2 год).

Поняття «деонтологія інклюзивної освіти». Вимоги до моральності, професійного обов'язку та професійної поведінки вчителя в інклюзивному класі. Готовність педагогічного працівника працювати з дитиною з особливими освітніми потребами.

Тема. Діти з особливими освітніми потребами (2 год).

Зміни та модифікації у вікових періодах розвитку. Категорії дітей з особливими освітніми потребами та їх характеристика. Психолого-педагогічні умови соціалізації дитини у соціумі.

Тема. Індивідуальна програма розвитку (2 год).

Алгоритм розроблення та змістове наповнення програми, враховуючи фізичний, мовленнєвий, когнітивний, емоційний розвиток дитини з особливими освітніми потребами. Адаптація та модифікація змісту навчальних матеріалів.

Тема. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі (2 год).

Диференційований та індивідуальний підходи у навчанні дітей з особливими освітніми потребами. Концепції, які орієнтовані на індивідуальний підхід у процесі навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Психолого-педагогічні аспекти оцінювання учнів.

Тема. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами (2 год).

Основні завдання та функції команди психолого-педагогічного супроводу. Склад та організація роботи команди психолого-педагогічного супроводу. Міжвідомче партнерство з питань допомоги дітям з особливими освітніми потребами.

Тема. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища (3 год).

Принципи універсального дизайну. Особливості застосування універсального дизайну в інклюзивному освітньому середовищі. Архітектурна доступність, розумне пристосування. Ресурсна кімната.

Очікувані результати за варіативним фаховим модулем 8.5 охоплюють:

Знання й розуміння:

- основних підходів до організації освітнього процесу в закладі освіти;
- принципів побудови та планування індивідуальної освітньої траєкторії дитини з особливими освітніми потребами;
- основних понять: «особа з особливими освітніми потребами», «інклюзивне навчання», «універсальний дизайн», «індивідуальна траєкторія розвитку», «індивідуальна програма розвитку», «безбар'єрний доступ», «психолого-педагогічний супровід (підтримка)»;
- здатність до визначення сильних сторін дітей з особливими освітніми потребами;
- принципів оцінювальної діяльності на основі цілей та критеріїв;
- ролей і завдань усіх учасників команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами;
- здатність до ефективної міжособистісної взаємодії з колегами, дітьми та їхніми батьками в інклюзивному освітньому просторі;
- принципів універсального дизайну в навчанні та стратегій розумного пристосування.

Уміння:

- організовувати педагогічну діяльність на засадах сучасних підходів до інклюзивного навчання;
- визначати й враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості

- дітей з особливими освітніми потребами;
- розробляти індивідуальну програму розвитку дитини, враховуючи її фізичний, когнітивний, емоційний розвиток;
- створювати безбар'єрне, безпечне, інклюзивне освітнє середовище;
- володіти методами оцінювання, спираючись на сильні сторони дитини з особливими освітніми потребами;
- застосовувати різні види оцінювання;
- застосовувати принципи універсального дизайну в навчанні та стратегії розумного пристосування з метою забезпечення додаткових потреб учнів в освітньому процесі.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- професійна мобільність та гнучкість;
- відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі усіх учнів, у тому числі дітей з особливими освітніми потребами;
- просування демократичних цінностей (повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність).

Варіативний фаховий модуль 8.6. Особливості цифрової трансформації в умовах ЗДО

Тема. Інформаційно-комунікаційні технології (2 год).

Діджиталізація. Технологія проведення вебінарів. Особливості інтерактивних занять. Медіаграмотність.

Тема. Формувальне оцінювання та ІКТ-інструментарій (2 год).

Сервіси формувального оцінювання. Анонімне оцінювання. Типи тестування. Отримання відповідей від учнів. Інтерактивне тестування.

Тема. Кібербезпека (2 год).

Побудова безпечного освітнього середовища. Вправи з основ інформаційної гігієни. Налаштування ПК та браузера. Антивірус: за та проти. Ліцензування та автентифікація програмного забезпечення.

Тема. Програмні засоби для успішного дистанційного навчання (2 год).

Інструменти віддаленого доступу до ПК. Налаштування програмного забезпечення. Програмні засоби на мобільний телефон.

Тема. Хмарні технології (2 год).

Теорія хмарних технологій. Особливості роботи та порівняння середовищ. Сайти, опитування, інтерактивні дошки, презентації, документи. Спільна робота.

Тема. Проектна діяльність за допомогою ІКТ-інструментарію (2 год).

Поєднання хмарних технологій, формувального оцінювання, кібербезпеки та ін. Особливості та відмінності різноманітних платформ.

Тема. Гейміфікація навчання та створення власних вправ, тестів, інтерактиву (3 год).

Створення матеріалу до очного та дистанційного уроку. Домашні завдання – це весело. Аналіз різноманітних ігрових платформ. Впровадження формувального оцінювання в елементи гейміфікації навчання.

Очікувані результати за варіативним фаховим модулем 8.6 охоплюють:

Знання й розуміння:

- вітчизняного та міжнародного нормативно-правового забезпечення цифровізації суспільства та освіти;
- особливостей та відмінностей організації освітнього процесу в умовах відкритої освіти за допомогою дистанційних платформ;
- ознак кібератак, онлайн-злочинів, методів захисту від них; правових та етичних норм використання цифрових технологій та сервісів; основних правил безпечної поведінки в мережі інтернет;
- класифікації та особливостей використання різних видів електронних ресурсів,

наявних національних та регіональних освітніх цифрових ресурсів, у тому числі для підтримки навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

Уміння:

- використовувати цифрове освітнє середовище для навчання, моніторингу та контролю його якості, залучати до розбудови цифрового освітнього середовища зацікавлених осіб та організації;
- відрізняти довірені інформаційні джерела від шахрайських, розпізнавати маніпулятивні впливи, що здійснюються через глобальну мережу інтернет та засоби масової інформації;
- добирати та використовувати цифрові інструменти для професійного спілкування та спілкування з учасниками освітнього процесу;
- добирати безпечні, доцільні для навчання здобувачів освіти електронні (цифрові) освітні ресурси, впорядковувати їх та використовувати з урахуванням мети, умов навчання, вікових особливостей та їхніх потреб;
- модифікувати наявні електронні (цифрові) освітні ресурси з урахуванням дозволів та ліцензій, створювати (враховуючи потреби здобувачів освіти) нові, здійснювати їх захист, надавати доступ до них здобувачам освіти;
- використовувати електронні (цифрові) освітні ресурси та сервіси для забезпечення ефективного управління освітнім процесом, взаємодії між учасниками освітнього процесу, підтримки активного та інтерактивного навчання, корекції та адаптації освітнього процесу відповідно до індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти;
- використовувати професійні онлайн-спільноти для професійного розвитку та реалізації професійних ідей та проєктів; а також цифрові інструменти для професійного спілкування.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- здатність критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, розуміння правових та етичних аспектів, пов'язаних з використанням цифрових технологій;
- мотивація до навчання впродовж життя в професійній сфері за допомогою цифрових технологій та електронних (цифрових) освітніх ресурсів;
- мотивація до проєктування, створення, поширення нових електронних (цифрових) освітніх ресурсів для власної педагогічної діяльності.

Варіативний фаховий модуль 8.7. STEM як освітній ресурс XXI століття

Тема. STEM-освіта: теоретичний, методичний та технологічний виміри (2 год)

STEM-освіта: закордонний та вітчизняний аспект розвитку. Основні принципи STEM-орієнтованого підходу в освіті. Нормативно-правове забезпечення STEM-освіти. STEM-освіта як пріоритетний напрям розвитку системи освіти. Актуальність запровадження підходів STEM-освіти. Створення сучасного STEM-середовища. Можливості STEM-освіти в контексті теорії поколінь.

Тема. Розвиток штучного інтелекту: можливості для STEM-освіти (2 год)

Цифрові технології: основні поняття та сфери застосування. Мета та завдання курсу «Цифрові технології в соціальній сфері». Концепція розвитку цифрових компетентностей. Сутність поняття, завдання та зміст сучасних цифрових технологій. Цифрова грамотність як невід'ємний аспект розвитку цифрових технологій. Використання СМАРТ-технологій, як новітніх цифрових технологій для забезпечення якісного освітнього процесу

Тема. Інтерактивні платформи як інструмент STEM-освіти (2 год)

Додатки та інтерактивні платформи для організації STEM-освіти. Загальна характеристика сервісів та інструментів: особливості роботи в контексті професійного використання. Інтерактивні онлайн-дошки: призначення та технологія використання. Вебресурси в організації STEM-освіти. Цифровий ресурс Google Docs, Mozaik, mozaik3D,

mozaWeb: технологія використання. Google-календар та онлайн-розсилки. Особливості використання освітнього ігрового ресурсу Wordwall. Соціальні мережі. Модель використання соціальних мереж.

Тема. Тривимірне моделювання як технологія STEM (2 год).

Огляд основних сучасних середовищ комп'ютерного 3D моделювання. Основні технології 3D друку. Основні елементи інтерфейсу Onshape. Будова 3D принтера та основні налаштування друку. Види матеріалів для 3D друку та їх технічні характеристики.

Твердотільне моделювання. Поверхневе моделювання. Експорт моделей та підготовка моделей до друку.

Тема. STEM-заняття: методичні підходи та інноваційних технологій (2 год).

STEM-заняття: переваги та недоліки. STEM-заняття: критерії та завдання. Структурні елементи STEM-заняття. Продуктивна командна робота як пріоритетна форма STEM-заняття. Елементи інженерного проєктування: можливості для STEM-заняття. Практичне та відкрите дослідження на STEM-занятті. Новітні технології для організації STEM-заняття.

Тема. Проєктна діяльність як пріоритетна складова STEM-орієнтованого підходу (2 год).

Проєктна технологія: історія виникнення та сучасний стан. Класифікація проєктів, особливості STEM-проєктів. Структура STEM-проєкту. Інтегроване тематично-проєктне навчання. Організація роботи на різних етапах STEM-проєкту. Технології постановки завдань, правила зворотного зв'язку та контроль STEM-проєктів.

Тема. AR та VR-проєкти в освітньому процесі (3 год).

Загальна характеристика технологій доповненої та віртуальної реальності. Можливості доповненої та віртуальної реальності для STEM-освіти. Створення програмних засобів та навчального контенту із використанням технологій доповненої та віртуальної реальності. BookVAR: приклади експериментів. Colosseum VR. Mezo VR. Titans of Space. EligoVision.

Очікувані результати за варіативним фаховим модулем 8.7 охоплюють:

Знання й розуміння:

- теоретичних і прикладних основ застосування STEM технологій в освітньому процесі;
- способів і методів застосування STEM технологій в організації міждисциплінарного підходу у навчанні та проєктній діяльності;
- методів, засобів та технологій STEM-освіти, збору інформації з різних джерел, контент-аналізу документів, аналізу та обробки даних, пов'язаних із методикою впровадження STEM в освітній процес.

Уміння:

- ефективно використовувати технології STEM-освіти для розв'язання задач дослідницького та/або інноваційного характеру;
- застосовувати методики та освітні інструменти STEM-освіти під час проєктної діяльності та в мультидисциплінарному підході;
- організовувати STEM-орієнтований підхід в освітньому процесі під час організації дослідницької діяльності;
- самостійно управляти процесом організації освітньої та дослідницької діяльності із застосуванням технологій STEM-освіти.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- здатність ефективно формувати комунікаційні стратегії у процесі розробки та впровадження в освітній процес навчального контенту із використанням STEM-технологій;
- здійснення соціальних комунікацій в процесі спілкування з фахівцями в галузі педагогічних наук, забезпечення обміну логічними аргументами з метою досягнення взаєморозуміння й згоди з питань впровадження STEM-освіти.

Варіативний фаховий модуль 8.8. Вектори вдосконалення професійної

майстерності педагога

Тема. Самоаналіз особистісно-професійних досягнень з реалізації освітніх цілей і завдань у вимірі ціннісного ставлення до себе та інших (2 год).

Розбудова індивідуальної траєкторії особистісно-професійного самовдосконалення засобами порівняльного самоаналізу. Об'єктивація самооцінки особистісно-професійних досягнень з реалізації освітніх цілей і завдань за інтегративними показниками, критеріями, характеристиками.

Тема. Гендерний підхід в закладі освіти (2 год).

Поняття «стать», «гендер», «гендерні стереотипи». Шляхи подолання гендерних стереотипів. Статеворольовий та гендерно-чутливий підходи в освіті. Нормативна база з питань гендерної рівності. Види дискримінації.

Тема. Формування української ідентичності школяра як крок в успішне майбутнє (2 год).

Утвердження національно-культурної ідентичності українців. Шлях випробувань українців. Школа – майстерня української ідентичності. Мова – генетичний код нації. Українська ідентичність крізь призму шкільного підручника. Виховний потенціал школи.

Тема. Формування здоров'язбережувальної компетентності особистості (2 год).

Здоров'язбережувальна спрямованість освітнього процесу сучасних закладів освіти. Організація здоров'язбережувального середовища закладу освіти. Вимоги до професійної діяльності педагогів щодо формування здоров'язбережувальної компетентності особистості. Розробка стратегій забезпечення здоров'язбережувального змісту освітнього процесу.

Тема. Формування комплексного плану вдосконалення освітнього процесу на основі системного аналізу сильних і слабких сторін (SWOT-аналіз) (2 год).

SWOT-аналіз: поняття та місце в комплексному плануванні. Методика та технологія проведення SWOT-аналізу. Загальні характеристики сильних і слабких сторін особистості. SWOT-аналіз професійної діяльності педагога. Формування комплексного плану освітнього процесу за результатами SWOT-аналізу.

Тема. Використання інтегрованого підходу як форми реалізації міжпредметних зв'язків (2 год).

Поняття «інтегроване навчання» та «міжпредметні зв'язки». Підходи до організації інтегрованого навчання. Інтегрований урок як умова розвитку творчої компетентності особистості в контексті синергетичного підходу. Методологічні наслідки використання педагогічної синергетики в освітньому процесі.

Тема. Сучасні технології оцінювання: основний інструментарій та умови його застосування (3 год).

Сутність сучасних технологій оцінювання, продуктивних для визначення рівня ключових і предметних компетентностей та навчальних досягнень здобувачів освіти в Новій українській школі. Визначення стану реалізації цілі навчальної діяльності здобувачів освіти, відстеження рівня їхніх досягнень, розвитку самостійності і взаємодії, відслідковування прогресу в навчанні тощо.

Очікувані результати за варіативним фаховим модулем 8.8 охоплюють:

Знання і розуміння:

- сутності української ідентичності; національної гідності, національної самосвідомості;
- необхідності дослідження власної професійної діяльності;
- нормативної бази щодо питань гендерної рівності;
- особливостей статево-рольового та гендерно-чутливого підходів в освітньому процесі;
- вимог до професійної діяльності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти щодо формування здоров'язбережувальної компетентності особистості;
- методики формування здоров'язбережувальної компетентності особистості;

- поняття SWOT-аналізу та методики його проведення;
- видів інтеграції в навчання, підходів до інтегрованого навчання учнів;
- концептуальних і методичних особливостей різних видів оцінювання;
- технологій, методів і прийомів для організації різних видів оцінювання, розвитку в учнів здатності до самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання.

Уміння:

- утверджувати основи української ідентичності в освітньому процесі;
- формувати в учасників освітнього процесу національну гідність та національну свідомість;
- здійснювати особистісну саморегуляцію емоційних станів і почуттів;
- організовувати діяльність здобувачів освіти на засадах гендерно-чутливого підходу;
- долати гендерні стереотипи;
- використовувати інноваційні форми, методи, засоби формування в учнів здоров'язбережувальної компетентності;
- упроваджувати технології та методики SWOT-аналізу особистості;
- застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію навчальних предметів/інтегрованих курсів;
- організовувати оцінювальну діяльність на основі самооцінювання й взаємооцінювання;
- формулювати об'єктивні й зрозумілі для учнів навчальні цілі, визначати критерії оцінювання;
- створювати безпечне навчальне середовище.

Диспозиції (цінності, ставлення)

- національна гідність, національна свідомість;
- самоповага й повага до інших людей, справедливість, чесність, турбота;
- просування демократичних цінностей (повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність);
- ціннісне ставлення до здоров'я;
- забезпечення здоров'язбережувального середовища в закладах освіти;
- професійний розвиток педагога в умовах змін системи освіти та законодавчого забезпечення;
- готовність застосовувати гендерно-чутливий підхід до навчання в Новій українській школі;
- здатність планувати освітній процес на засадах принципів недискримінації.

Варіативний фаховий модуль 8.9. Кінезіологічні вправи для стимулювання розумової діяльності дошкільників

Тема. Сутність, принципи, освітні завдання кінезіології (4 год).

Історія кінезіології. Сутність поняття «кінезіологія». Принципи кінезіології. Дитяча кінезіологія. Освітня кінезіологія. Основна мета освітньої кінезіології. Завдання освітньої кінезіології.

Гімнастика для мозку. Етапи розвитку функцій головного мозку. Спрямованість розвитку дитини від руху до мислення, а не навпаки. Інтеграція роботи півкуль мозку дитини. Вплив кінезіологічних вправ на розумовий розвиток дошкільників.

Тема. Комплекс вправ з нейробіки для когнітивного розвитку дітей (7 год).

Рухи для тіла, під час виконання яких розвивається міжпівкульна взаємодія, знімаються мимовільні, ненавмисні рухи й м'язові затиски. Вправи для очей, які розвивають міжпівкульну взаємодію, підвищують енергію організму. Дихальні вправи, які покращують ритміку організму, розвивають самоконтроль. Вправи для розвитку дрібної моторики рук. Вправи на розтягування, які нормалізують гіпертонус та гіпотонус. Вправи на релаксацію. Масаж.

Тема. Особливості впровадження комплексу кінезіологічних вправ в освітній процес закладів дошкільної освіти (4 год).

Проведення вправ як динамічні паузи та як частину заняття для дітей дошкільного віку. Час проведення. Точність виконання рухів і прийомів. Поступове ускладнення вправ. Варіанти ускладнення вправ. Проведення вправ лише під час стандартного навчання. Творчі завдання не переривати. Якщо діти мають інтенсивне розумове навантаження, комплекс вправ краще проводити перед заняттям, Особливості проведення вправ для молодших дошкільників. Особливості проведення вправ для старших дошкільників. Акцентуація на доброзичливій обстановці під час виконання вправ.

Очікувані результати за варіативним фаховим модулем 8.9 охоплюють:

Знання й розуміння:

- сутності і принципів кінезіології та методики реалізації освітніх завдань за її допомогою;
- потенційних ресурсів кінезіології для когнітивного розвитку дошкільників;
- особливостей впровадження комплексу кінезіологічних вправ в освітній процес закладів дошкільної освіти.

Уміння:

- самостійно виконувати комплекс кінезіологічних вправ;
- впроваджувати в освітній процес кінезіологічні вправи;
- адаптувати кінезіологічні вправи до можливостей дітей молодшого, середнього, старшого дошкільного віку.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- готовність до впровадження в освітній процес кінезіологічні вправи;
- ціннісне ставлення до здоров'я дошкільників.

Варіативний фаховий модуль 8.10. «Дизайн-мислення» для досягнення професійного акме педагогів

Тема. Інноваційне навчання як виклик сьогодення (2 год).

Актуальність зміни традиційного навчання на інноваційне. Сутність інноваційного навчання. Специфічні особливості інноваційного навчання. Ролі сучасного педагога. Способи мислення. Підготовка мозку до інновацій. Складові підготовленого мислення. Вправи на креативність.

Тема. Технологія «Дизайн-мислення в освіті» (4 год).

Значення понять «Дизайн», «Мислення», «Дизайн-мислення». Людино орієнтований дизайн. Потенційні проблеми «Дизайн-мислення». Сутність технології «Дизайн-мислення». Загальні інструменти «Дизайн-мислення»: спостереження, уява, форма.

Тема. Структура технології «Дизайн-мислення» (4 год).

Складові «Дизайн-мислення». Ключові питання «Дизайн-мислення». Етапи технології «Дизайн-мислення»: емпатія, фокусування, генерація ідей, вибір ідей, прототипування, тестування. Види прототипування: «Паперове прототипування». «Прототипування досвіду» «Відео-прототипування». «Лего-прототипування».

Тема. Дослідження проблеми за технологією «Дизайн-мислення» (5 год).

Використання дизайн-мислення в проєктній та дослідницькій діяльності. Самостійне проєктування шляхів розв'язання професійних проблем засобами технології «Дизайн-мислення». Особливості реалізації технології «Дизайн-мислення» в освітньому процесі.

Очікувані результати за варіативним фаховим модулем 8.10 охоплюють:

Знання й розуміння:

- необхідності формування способу мислення, спрямованого на зростання;
- сутності і структури технології «Дизайн-мислення»;
- сутності 4 питань в «Дизайн-мисленні»;
- послідовності роботи за етапами технології «Дизайн-мислення».

Уміння:

- ефективно використовувати в освітньому процесі інструментарій технологій «Дизайн-мислення»;
- використовувати дизайн-мислення в проєктній та дослідницькій діяльності;
- розв'язувати професійні проблеми засобами технології «Дизайн-мислення».

Диспозиції (цінності, ставлення):

- актуальність навчання впродовж життя;
- зміна підходів до організації освітнього процесу в закладах освіти;
- здатність до самостійного планування розв'язання проблем за технологією «Дизайн-мислення».

Варіативний фаховий модуль 8.11. Ділове спілкування як інструмент професійного зростання педагога**Тема. Ділове спілкування як навчальна дисципліна та її завдання (2 год).**

Поняття ділового спілкування, особливості. Форми і види ділового спілкування. Структура, цілі, функції спілкування. Проблеми спілкування, їх причини і подолання.

Тема. Етикет ділового спілкування (2 год).

Обмін діловою інформацією. Канали сприйняття інформації. Прийоми керівництва увагою. Техніка побудови питань. Мистецтво слухати.

Тема. Способи ділового спілкування (2 год).

Повідомлення як спосіб спілкування. Способи впливу на людей під час спілкування. Моделі спілкування. Стили спілкування. Стратегії та тактики спілкування.

Тема. Ділова бесіда як форма спілкування (2 год).

Функції бесіди. Види бесіди. Характеристика та етапи індивідуальної бесіди. Підготовка до бесіди. Проведення ділової бесіди.

Тема. Мовна культура у діловому спілкуванні (2 год).

Мовний етикет в діловому спілкуванні. Мистецтво правильно мислити та говорити. Вміння слухати. Невербальні засоби та етикет ділового спілкування. Презентація як форма ділової комунікації

Тема. Секрети успішного виступу (2 год).

Встановлення контакту з аудиторією. Початок виступу. Способи утримання уваги. Закінчення виступу. Відповіді на питання. Аналіз виступу. Бар'єри у взаємодії. Комунікативні бар'єри. Подолання бар'єрів у спілкуванні.

Тема. Маніпуляція в діловій комунікації (3 год).

Поняття і причини маніпуляції в діловій комунікації. Ознаки маніпуляції при діловій комунікації. Вербальні сигнали. Міміка і жестикуляція при нещирості співбесідника. Способи захисту від маніпуляцій у діловій комунікації.

Очікувані результати за варіативним фаховим модулем 8.11 охоплюють:**Знання й розуміння:**

- філософсько-етичних, педагогічних основ ділового спілкування та ділових відносин, їх норм і правил, шляхів застосування в професійній діяльності;
- системи способів, засобів, стратегій ділового спілкування та побудови ділових відносин, враховуючи психологічні та соціокультурні особливості співрозмовників.

Уміння:

- будувати ділові відносини, проводити індивідуальні бесіди, колективні обговорення проблем, переговори, ділові прийоми, виступати перед аудиторією з дотриманням норм і правил гуманістичної етики;
- використовувати ефективні риторичні прийоми та способи побудови публічної мови.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- власного професійного розвитку педагога в умовах змін системи освіти та законодавчого забезпечення; визначення відповідності власних професійних компетентностей чинним вимогам;

- партнерської взаємодії та співпраці з суб'єктами освітнього процесу.

Варіативний фаховий модуль 8.12. Психосоціальна підтримка ментального здоров'я та благополуччя дітей і педагогів: дієві інструменти та практики

Тема. Основні принципи надання психосоціальної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій та криз (2 год).

Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка: зміст понять. Надзвичайні ситуації. Благополуччя людини. Взаємозв'язок проблем психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в надзвичайних ситуаціях. Підходи до реагування на наслідки надзвичайних ситуацій. Основні принципи надання психосоціальної допомоги. Ресурсність, модель подолання стресу М. Лаада (BASIC PH).

Тема. Команда екстреної допомоги та картографування кіл вразливості: системне управління кризою. Перша психологічна допомога. Практичні інструменти для системного втручання після надзвичайних подій (2 год).

Визначення поняття «Команда екстреної допомоги» закладу освіти, її склад та основні функції. Роль кожного учасника команди в забезпеченні здорового освітнього процесу в умовах війни. Прийоми «картографування кіл вразливості» та «кіл підтримки» в ході психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу, які постраждали в надзвичайній ситуації.

Тема. Салютогенний підхід у створенні оптимальних умов для посттравматичного зростання учасників освітньої взаємодії (2 год).

Поняття «Салютогенний підхід», заснований на душевному здоров'ї та зверненні до ресурсів людини. Концепції салютогенного підходу: опора на здорову частину психіки, концепція пошукової активності «Активна поведінка в умовах невизначеності». Посттравматичне зростання як процес самовдосконалення та подолання життєвих негараздів.

Тема. Управління стресом: прикладні інструменти для сприяння подолання щоденного стресу та емоційного виснаження (2 год).

Визначення понять «стрес», «травма». Забезпечення необхідних умов для подолання гострої реакції психіки людини на стрес. Опановування прийомами, які сприяють управлінню стресом та відновленню емоційної рівноваги в надзвичайних ситуаціях. Стратегії подолання стресу.

Тема. Прикладні інструменти формування життєстійкості в учасників освітнього процесу (2 год).

Знайомство з основними концепціями життєстійкості в надзвичайних умовах. Практикум для розвитку позитивної життєвої позиції, підвищення внутрішнього ресурсу та застосування антистресового мислення. Прийоми для відновлення життєвого балансу та емоційної рівноваги. Практикум із вдосконалення власної резилієнтності.

Тема. Безпечне освітнє середовище. Практики підтримки благополуччя дітей і педагогів (2 год).

Поняття «Безпечне освітнє середовище», структурні компоненти. Три сторони безпеки освітнього середовища. Чотири ознаки психологічної складової БОС. Безпечне освітнє середовище, еталонні показники. Кодекс безпечного освітнього середовища. Поняття «благополуччя». Чотири практики підтримки благополуччя дітей та педагогів.

Тема. Розвиток соціально-емоційних навичок та умінь подолання стресу через гру в здобувачів освіти Нової української школи (2 год).

Емоційний інтелект. Його визначення та зв'язок з умінням управляти власними емоціями. Соціально-емоційна складова поняття благополуччя дитини. Гра як спосіб подолання стресової напруги. Ігровий досвід навчання. Роль гри в опановуванні життєвими навичками для підвищення стресостійкості та життєстійкості здобувачів освіти.

Тема. Рефлексія (1 год).

Рефлексія власного потенціалу щодо підтримання психологічного благополуччя та ментального здоров'я учасників освітнього процесу. Оцінювання якості опанованої освітньої програми

Очікувані результати за варіативним фаховим модулем 8.12 охоплюють:

Знання і розуміння:

- сутності понять «стрес», «травма», «вторинна травматизація», «психологічне благополуччя», «безперервність», «резилієнтність», «життестійкість»;
- техніки та технології: «картографування кола вразливості», «кола підтримки», «активної поведінки в умовах невизначеності», «ненасильницького спілкування», «емоційний інтелект»;
- важливості розвитку психосоціальної компетентності під час кризової та надзвичайної ситуації;
- основ салютогенного підходу в процесі подолання кризових та травматичних подій;
- особливостей педагогічної взаємодії з учасниками освітнього процесу із застосування ігрових прийомів.

Уміння:

- формувати почуття підтримки та зони відповідальності в команді екстреної допомоги;
- надавати психосоціальну підтримку всім учасникам освітнього процесу;
- розвивати навички життестійкості та опору стресу;
- зберігати власну емоційну стабільність та стресостійкість;
- розв'язувати нагальні конфліктні ситуації з позицій миробудування та миротворення;
- використовувати способи власної психологічної підтримки;
- розвивати психологічну грамотність та психосоціальну компетентність учасників освітнього процесу.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- самоповага й повага до інших людей, справедливість, гідність, чесність, турбота;
- готовність до змін;
- взаємодія з усіма учасниками освітнього процесу, гнучкість й адаптивність;
- педагогіка партнерства;
- психоемоційна лабільність;
- усвідомлення необхідності постійного відновлення та підтримки ментального здоров'я;
- усвідомлення цінності підтримки педагогічним працівником учасників освітнього процесу;
- розбудови безпечного освітнього середовища, вільного від будь-яких проявів насильства й булінгу (цькування) та дискримінації; забезпечення психологічної та соціально-педагогічної підтримки.

Рекомендовані джерела

1. CartoonMaker – Конструктор мультяшок і коміксів. URL: <https://bit.ly/3C44JJJ>
2. Абетка інклюзивності і толерантності: науково-популярне видання ІГО «Соціальна синергія». Київ: Видавництво «Теза», 2020. 30 с. URL: <https://bit.ly/3FQSmDs>
3. Аксініна І., Войтанішек О., Саніна О. Педагогічний коучинг: новація в шкільному менеджменті. Директор школи. Київ: Шкільний світ, 2018. № 23-24. С. 10-20.
4. Алгоритм дій місцевих органів виконавчої влади органів місцевого самоврядування, органів управління освітою, керівників закладів освіти щодо забезпечення укриття учасників освітнього процесу. URL: <https://bit.ly/3YnKDDS>
5. Андрущенко О. О. Сутність феномену «рефлексивні вміння педагога». *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя, 2016. Вип. 51 (104). С. 67-73.
6. Базовий компонент дошкільної освіти України / Під наук. керівн. Піроженко Т. О., авт.

- кол-в: Байєр О.М., Безсонова О.К., Брежнева О.Г., Гавриш Н. В., Загородня Л. П. та ін. 2021. 37 с. URL: <https://bit.ly/3CannOl>
7. Бахтіна Г. П. Інформатизація суспільства та проблема «кліпового мислення». URL: <http://kpi.ua/1102-7>
 8. Безпека під час навчання: рекомендації щодо організації укриття. URL: <https://bit.ly/3YITGVN>
 9. Безсонова О.К. Творчий продукт. *Методична скарбничка вихователя*. 2021. №1,2, 3.
 10. Березова Г.О. Хореографічна робота з дошкільнятам. Київ: Музична Україна, 1989. 204 с.
 11. Бех І. Д. Рефлексія у духовному «Я» особистості. *Рідна школа*. 2011. №8-9. С. 9-14.
 12. Богініч О. Л., Бабачук Ю.М. Рухливі ігри та ігрові вправи з елементами спортивних ігор для дітей дошкільного віку. Тернопіль : «Мандрівець», 2014. 224 с.
 13. Богініч О.Л., Левінець Н.В., Лохвицька Л.В., Сварковська Л.А. Фізичне виховання, основи здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку: навч.метод. посіб. Київ: Генеза, 2013. 128 с.
 14. Богомолець О. В. та ін. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи) : посібник / за ред. Богомолець О.В., Роціна Г.Г. Київ : Юстон, 2016. 211 с. : іл.
 15. Богомольний Б.Р., Кононенко В.В., Чуєв П.М. Медицина екстремальних ситуацій: навч. посіб. Одеса: Одеський держ. мед. ун-т, 2001. 412 с. URL: <https://bit.ly/3BypwOl>
 16. Богосвятська А., Кудрик Л. Комунікативна компетентність педагога-коуча. *Зарубіжна література в школах України*. 2020. № 4. С. 12-17.
 17. Богуш А., Гавриш Н. Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку. Методичний посібник для вихователя. Серія «Настільна книжка вихователя». Київ: Генеза, 2017. 160с.
 18. Брежнева О. Г. Календарне планування (Тема «Кіно»). Ігри та вправи для картотеки. *Методична скарбничка вихователя*. 2017. №4. С.16-20; 29-35.
 19. Брежнева О. Г. Сприяємо сенсорному розвитку дошкільників під час тематичного циклу занять. *Методична скарбничка вихователя*. 2016. № 2. С. 37-44.
 20. Васильченко А.А. та ін. Епідеміологія. Київ: Здоров'я, 1993. 464 с.
 21. Вознюк Т.В. Сучасні ігрові види спорту: теорія та методика викладання: навчальний посібник. Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2017. 248 с. URL: <https://bit.ly/3WzIDHA>
 22. Все для школи: графіка, оформлення, дизайн. URL: <http://all-for-schools.blogspot.com>
 23. Вукіна Н.В., Дементієвська Н.П., Сущенко І.М. Критичне мислення: як цьому навчати: наук.-метод. посіб. / За наук. ред. О.І.Пометун. Харків, 2007. 190 с.
 24. Гавриш Н. Розвиток мовлення дітей. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2019. №3-4.
 25. Гавриш Н., Крутий К. Як змінювалися підходи до розвитку мовлення дітей. *Дошкільне виховання*. 2019. № 10. С.7-12.
 26. Гавриш Н., Пометун О. Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку. Парціальна програма для дітей дошкільного віку. Київ: ІП НАПН України, 2019. 24 с.
 27. Гавриш Н., Пометун О. Сталий розвиток: стосується кожного. *Дошкільне виховання*. 2018. №3. С. 2 – 6.
 28. Галузяк В. М. Рефлексія у структурі особистісно-професійної зрілості вчителя. *Теорія і практика управління соціальними системами*. Щоквартальний наук.-практ. журнал. Харків : НТУ «ХПІ». 2008. №4. С. 17-25.
 29. Гарбачук Н. Водний бізіборд – лабораторія в дитсадку. *Дошкільне виховання*. 2020. С.21-23.
 30. Глузман О. В. Базові компетентності: сутність та значення в життєвому успіху особистості. *Педагогіка і психологія : Вісник НАПН України*. 2009. № 2 (63). С. 51-60.
 31. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. *Вища освіта України*. № 3. 2008. С. 23-30.
 32. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків: Віват, 2022. 512 с. (Серія «Саморозвиток»).

33. Грицак Я., Комаров О. Шлях становлення української ідентичності. 2021 р. URL: <https://bit.ly/3ERW4L5>
34. Державний стандарт початкової освіти : Постанова КМУ від 21.02.2018 № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>
35. Деякі питання організації та проведення супервізії : наказ МОН від 18.10.2019 №1313. URL: <https://bit.ly/3Vm9jeg>
36. Джежелей О., Коваленко О. Вчуся читати. Навч.-розвив. пос. для дітей Частина 1. Харків: Ранок, 2001. 144 с.
37. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник, 3-тє вид., випр. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
38. Дідура Л., Міняйло О. На гостину до старого дуба. *Дошкільне виховання*. 2019. № 6. С.30 –32.
39. Для творчості дитини вірші, пісні, картини. Метод. посіб. / авт.-уклад.: Т.О.Піроженко, А. С. Шевчук. Київ : Вид. Дім «Слово», 2017. 128 с.
40. Доброго ранку! Ми раді, що ви тут! Посібник для педагогів про проведення ранкових зустрічей. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2016. 52 с.
41. Дубицкий А.Е., Семенов И.А., Чепкий Л.П. Медицина катастроф. Київ: Здоров'я, 1993. 462 с.
42. Дуткевич Т. Дошкільна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 392.с.
43. Еколого-психологічні тренінги. URL: <https://www.slideshare.net/ydvorak/ss-56668391>
44. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Харків : Вид. група «Основа». Серія «Золота педагогічна скарбничка». 2009. 176 с.
45. Євтух М. Б., Пінковська Е. А., Черкашина Т. В. Методики особистісно-професійного самовдосконалення суб'єкта педагогічної діяльності на засадах самопізнання : навч.-метод. посіб. : для педагогічних працівників. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2015. 400 с.
46. Євтух М. Б., Черкашина Т. В. Педагогічна система самопізнання і особистісно-професійного самовдосконалення : підручник. Черкаси : Видав. Чабаненко Ю. А., 2017. 348 с.
47. Закони екології Коммонера. URL: <https://bit.ly/3VzEWjA>
48. Зеленська Л. Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). *Молодь і ринок*. № 9(195). 2021 С. 16-20.
49. Інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти: керівництво для тренерів: навч.-метод. посіб. Київ, 2018. 174 с.
50. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти /Додаток до листа МОН України від 19.04.2018 №1/9-249. URL : <https://bit.ly/3YXGTcq>
51. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Метод. посіб. / Авт. укл.: О. Пометун, Л. Пироженко. Київ : АПН, 2002. 136 с.
52. Ісаєва Г. Метод проєктів – ефективна технологія навчання. Підручник для директора. Київ : Плянди. №9-10. 2005. С.4-10.
53. Книш І. В. Кліпове мислення як норма та прояв геніальності. *Нові виміри духовності на початку XXI століття : матеріали VI Міжнародної on-line конференції (24-25 травня 2018 року, Сумський державний університет) / за ред. проф. І. П. Мозгового*. Суми : ФОП Цьома С. П., 2018. С. 48-49.
54. Коберник О. М. Проєктивна педагогіка і національна школа. *Шлях освіти*. 2006. № 7. С. 7-9.
55. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2013, № 34-35, ст.458.
56. Козира В.М. Технологія розвитку критичного мислення у навчальному процесі: навч.-метод. посіб. для вчителів. Тернопіль: ТОКІППО, 2017. 60 с.

57. Конвенція про права дитини. 1989. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
58. Коноваленко Ю. Тьютори, Едвайсери, Коучі, Фасилітатори, Ментори, Наставники – розбираємось хто це. 2017. URL: <https://bit.ly/3UjIRjX>
59. Конституція України. Основний закон. Київ, 1996. URL: <https://bit.ly/3Wl5vu3>
60. Корнєєва О.Л. Вихователі, які вмюють грати, – виграють. *Вихователь-методист*. 2017. №2. С. 17-21.
61. Косенчук О.Г., Новик І.М. ECERS-3: оцінюємо якість освітнього процесу по-новому. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2020. №12. С. 4-9. URL: <https://bit.ly/3Z8CtzV>
62. Косенчук О.Г., Новик І.М. Досліджуємо якість освітнього процесу. *Дошкільне виховання*. 2020. № 10. С. 10-13. URL: <https://bit.ly/3WP46vD>
63. Костюк А. В. (2014). Емоційний інтелект та шляхи його розвитку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*, 2014. № 2. С. 85-89.
64. Кочкурова О. В. Динаміка професійної ідентичності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. Серія 12. Вип. 25 (49). Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. С. 200-205.
65. Кремень В. Г. Світ знання : людина, наука, освіта. Київ : Знання України, 2016. 87 с.
66. Крутій К.Л., Стеценко І.Б. Парціальна програма формування культури інженерного мислення в дітей передшкільного віку «STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт». Освітній напрям «Технології або Таємничі перетворення». Запоріжжя: ТОВ«ЛПІС» ЛТД, 2020. 192 с.
67. Кугуєнко Н.Ф. Активні та інтерактивні методи навчання як фактор забезпечення педагогіки успіху. *Джерело пед. майстерності*. 2008. № 2. С. 32-37.
68. Кулікова І.А. Англійська мова для дітей дошкільного віку: програма та методичні рекомендації. Тернопіль: Мандрівець, 2015. URL: <https://bit.ly/3YSX0bt>
69. Ландрет Л. Правильне виховання характеру дітей. / пер. з англ. Степанова В., ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія», 2017. 224 с.
70. Левінець Н. В. Долгаль С.Г. Красікова Н.А. Зростаємо здоровими: зошит із формування здоров'язбережувальної компетенції у дітей старшого дошкільного віку. Київ: Генеза, 2017. 32 с.+ 1 дод. (16 с.) – (Серія «Я буду вправним первачком»).
71. Левінець Н.В. Моделювання здоров'язберегаючого середовища дошкільного навчального закладу: сучасні підходи. URL: <https://ird.npu.edu.ua/files/levinec.pdf>
72. Лохвицька Л.В., Андрющенко Т.К. До здоров'я дітей - через освіту дорослих: Технологія взаємодії дошкільних навчальних закладів з родинами Тернопіль: Мандрівець, 2012. 176 с.
73. Лук'янова Л. Б. та ін. Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2012. 272 с.
74. Лукіянчук А. М. Модель розвитку професійної ідентичності майбутніх педагогів. *Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України*. Вип. 7. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. С. 370-381.
75. Любчак Н. М. Проектні технології: сутність та особливості використання у навчальному процесі. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Серія: Педагогічні науки. Київ, 2014. Вип. 122. С. 144-150.
76. Макаренко В.М., Туманцова О.О. Як опанувати технологію формування критичного мислення. Харків : Вид. група «Основа», 2008. 320 с.
77. Максименко С. Д. Рефлексія – шлях до продуктивного самовизначення. *Психолог*. 2005. № 1. С. 19-22.
78. Манько В. А. Проблемне навчання як актуальна науково-педагогічна проблема. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. Харків, 2006. Вип. 25. С. 102-106.
79. Матеріали круглого столу «На шляху до якісного дошкільця»: упоряд. О.Г.Косенчук,

- Л.В.Куземко, О.А. Венгловська, І.М.Новик: УІРО, 2021. 35 с. URL: <https://bit.ly/3WP9qiB>
80. Машовець М.А., Науменко М.С. Особливості емоційно-ціннісного спілкування в сучасній українській сім'ї. *Молодий вчений*. 2018. № 8.1 (60.1). С. 80 – 84.
 81. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в школах у 2022/2023 навчальному році / М-во освіти і науки України. Київ, 2022. URL: <https://bit.ly/3VVIO0D>
 82. Мірошник О. Г. Професійно-педагогічна рефлексія у вимірах основних сфер професійної активності вчителя. *Психологія і особистість*. 2015. №1 (7). С. 162-173.
 83. Моргун В. Ф. Емоційний інтелект у багатовимірній структурі особистості. *Постметодика*, 2010. № (6)97.С. 2-15.
 84. Мордоус І.О., Волощенко Н.О. До питання про інтеграцію іноземної мови у повсякденне життя дитини дошкільного віку. *Освітній дискурс: збірник наукових праць*. 2019. №13(5). С. 89-99. URL: <https://bit.ly/3WxKVGW>
 85. Морзе Н., Базелюк О., Воротникова І., Дементівська Н., Захар О., Нанаєва Т., Пасічник О., Чернікова Л. Опис цифрової компетентності педагогічних працівників. *Ел.фахове видання Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 1-53. Київ, 27-28.09.2019. URL: <https://bit.ly/3ineA6B>
 86. Москаль Ю. Ідентифікація й ідентичність у суспільному форматі теоретичного аналізу. *Психологія і суспільство*. 2016. № 1. С. 96-112.
 87. Навчаємо мислити критично: посіб. для вчителів / авт-уклад. О.І.Пометун, І.М.Сущенко. Дніпро: ЛІРА, 2016. 144 с.
 88. Навчальна кінезіологія: проста гімнастика для мозку. URL: <https://bit.ly/3XKqdVt>
 89. Навчання, досвід, наставництво. *Інформаційний бюлетень За медичні права*. Квітень 2011. № 4. С. 2-3. URL: <http://lviv.medprof.org.ua/uploads/media/2-3.pdf>
 90. Настільний теніс. Програма і методичні рекомендації з навчання дітей старшого дошкільного віку грі у настільний теніс / Авраменко О.М., Дроздюк В.І., Коваленко Г.М., Якименко Н. Суми: НІКО, 2019. 80 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/0B3m2TqBM0APKeGFEYzI4RmpodUk/view?usp=sharing>
 91. Нерянова С.І., Піроженко Т.О. Двигун прогресу, або Гра як джерело розвитку дошкільників. *Вихователь-методист*. 2017. №2. С. 11 – 14. 25. Низковська О. Соціально-економічній освіті – новий підхід. *Дошкільне виховання*. 2016. №3.
 92. НУМО: платформа розвитку дошкільнят. Я та світ (громадянська свідомість). URL: <https://numo.mon.gov.ua/skills/ya-ta-svit>
 93. Овчаренко О.П., Лазар А.П., Матюшко Р.П. Основи радіаційної медицини: навч. посібник. Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2002. 208 с.
 94. Онопрієнко О.В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів: сутність і методика здійснення. *Український педагогічний журнал*. 2016. № 4. С.36 – 42.
 95. Організація і надання першої медичної допомоги населенню в надзвичайних ситуаціях : навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. II-IV рівня акредитації / В. С. Тарасюк та ін.; ред. В. С. Тарасюк. Вінниця : Нова Книга, 2007. 144 с.: рис., табл.
 96. Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій : методичні рекомендації для позашкільця / М-во освіти і науки України. Київ, 2022. URL : <https://bit.ly/3VVIO0D>
 97. Основи критичного мислення: метод. пос. для вчителів / О.І.Пометун, І.М.Сущенко. Дніпро: ЛІРА, 2016. 156 с.
 98. Палько Т. В. Психологічна програма розвитку рефлексії вчителів в умовах післядипломної педагогічної освіти. *Актуальні проблеми психології*. 2014. Т. 1. Вип. 41. С. 163-168.
 99. Пасічник В.М., Пітин М.П., Згоба В.Л. Сучасні технології з елементами видів спорту у фізичному вихованні дітей дошкільного віку. *Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова*. Вип. 10 (80). 2017. С.88-93. URL: <http://nbuv.gov.ua/>
 100. Піроженко Т.О. Відповідальність дорослого перед дитячою грою: стратегічний орієнтир. *Вихователь-методист*. 2017. №2. С. 5-10.

101. Піроженко Т.О. Ладивір С.О., Соловійова Л.І. та ін. Компас у світі ціннісних орієнтацій дошкільника : навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2016. 56 с.
102. Піроженко, Т.О., Соловійова, Л.І. та ін. Ціннісні орієнтації дитини у дорослому світі: навчально-методичний посібник. Київ. Видавничий дім «Слово». 2017. 89 с.
103. Пітерсон Д. 12 правил життя. Як перемогти хаос/ пер. з англ. Дмитро Кожедуб. 3-тє вид. Київ: Наш формат, 2021. 384 с.
104. Побірченко Н. А. Психодіагностика професійної ідентичності майбутніх вчителів : методичні рекомендації. Київ : БЦФ ТОВ «Дельфін», 2010. 45 с.
105. Половіна О. А. Артосвіта дітей дошкільного віку: технологія образотворення у дії. *Мистецтво та освіта: Науково-методичний журнал*. Київ, «Педагогічна думка». 3 (97), 2020 р. С. 34-40.
106. Половіна О. А., Карабаєва І. І. Авторський підхід до рівня визначення та формування художньо-продуктивної компетенції дітей старшого дошкільного віку. *Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools IGOS-GROUP LTD: United Kingdom, Canada, Ukraine, USA. Vol 39 No 2 (2020) (ISSN 2708-0994; ISSN 2313-7525): С.26-32.*
107. Половіна О. Мистецька освіта дошкільників: не відтворювати, а творити. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. № 1. 2019. С.15-22.
108. Половіна О. Мистецька освіта дошкільників: свобода, творчість, інтеграція. *Дошкільне виховання*. № 5. 2019. С.3-8.
109. Половіна О. Мистецька освіта сьогодні: синтез підходів. *Дошкільне виховання*. 2019. №12. С.3-8.
110. Положення про заклад дошкільної освіти (в редакції постанови КМУ від 27.01.2021 №86). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86-2021-%D0%BF#Text>
111. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. Посібник для вчителя. Київ, 2014. 280 с.
112. Пометун О. І. Нова українська школа: розвиток критичного мислення учнів початкової школи : навч.-метод. посіб. Київ : Вид. дім «Освіта». 2020. 192 с.
113. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. Підручник. 4-те видання, перероблене Київ. ВЦ «Академія». 2018. 408 с
114. Порошенко М. та ін. Інклюзивна освіта: навчальний посібник.. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
115. Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій : Постанова КМУ від 26.01.2015 р. № 18.
116. Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641 : наказ МОН від 06.06.2022 № 527 (із змінами, внесеними згідно з наказом МОН від 23.06.2022 №586). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>
117. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 27.12.2019 №1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>
118. Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001р. № 2628–III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/showy2628–14#Text>
119. Про забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 27, ст.218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
120. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту : Постанова КМУ від 09.01.2014 №11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#Text>
121. Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або

- виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту : Постанова КМУ від 27.09.2017 №733. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2017-%D0%BF#Text>
122. Про об'єкти підвищеної небезпеки : Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 15, ст. 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text>
 123. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178-179). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
 124. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 05.12.2015 № 389-VIII-XII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
 125. Рашевська Н. Змішане навчання як психолого педагогічна проблема. Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки». 2010. Вип. 191. Ч. IV. С. 89-96.
 126. Регулююча дія ціннісних орієнтацій у житті дитини: моногр. [Т.О. Піроженко, І.І. Карабаєва, О.Ю. Хартман, Л.І. Соловйова, О.І. Федорчук, Л.Д. Токарева]; за ред. Т.О. Піроженко. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2020. 222 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/722164/>
 127. Резван О. О. Шляхи вдосконалення професійної рефлексії вчителів проєктних класів «Інтелект України». Рідна школа. 2016. №4. С. 65-69.
 128. Рекомендації щодо забезпечення якості дошкільної освіти України в умовах карантину/ авт. кол. Косенчук О., Новик І., Венгловська О.: УІРО, 2021. URL: <https://uied.org.ua/wpcontent/uploads/2021/02/doshkilnaosvita.pdf>
 129. Самопізнання і самовдосконалення в схемах, формулах, таблицях: навчально-методичний посібник / за загальною редакцією Е. А. Пінковської, Т. В. Черкашиної. Укладач А. В. Аносова. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2018. 152 с.
 130. Сікора Я. Інтеграція електронного навчання і дистанційних освітніх технологій в навчальний процес ВНЗ. *Актуальні питання сучасної інформатики*. № 3. С. 92-95.
 131. Скидан М.А., Євдін О.М., Могильниченко В.М., Горіцький О.В., Жихарев О.П., Крикун О.М. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / за заг. редак. М.А. Скидана. Київ: Атіка, 2007. 92 с.
 132. Слюсар А, Шабер Н. Дитинство серед природи. *Дошкільне виховання*. 2020. №2. С.11-15.
 133. Смагіна Т. М. Зміщення акцентів з hard skills на soft skills в підвищенні професійної компетентності педагогів у системі післядипломної освіти. Розвиток професійної компетентності педагогів у системі післядипломної педагогічної освіти регіону: збірник матеріалів конференції. Житомир, 2017. С. 21-29.
 134. Ставкова С. До питання вивчення та використання супервізії як соціальної технології. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2016. № 3. С. 178-190.
 135. Степаненко О.О. Обґрунтування поняття «тьютор» у освітньо-дослідницькому просторі. Педагогічні науки, 2018. С. 198-204.
 136. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування : монографія. Київ : НІСД, 2011. 336 с. URL: <https://bit.ly/3uOpcxT>
 137. Стіл Дж., Мередіт К., Темпл Ч. Методична система «Розвиток критичного мислення у навчанні різних предметів»: Підготовлено для проєкту «Читання та письмо для розвитку критичного мислення» / Науково-методичний центр розвитку критичного та образного мислення «Інтелект». Київ: Міленіум, 2001. 104 с.
 138. Стрельников В. Ю. Роль емоційного інтелекту у забезпеченні здоров'я людини. *Постметодика*, 2010. № (6)97. С. 15-21.
 139. Сулімова С., Сокиринська Н. Соціально-фінансова освіта: успішний досвід. *Дошкільне виховання*. 2016. №4.
 140. Супервізія: професійна підтримка і професійний розвиток педагогів : poradnik для супервізорів (наставників). USAID, 2018. 60 с.

141. Супрунець Т. А. Аксиоматичні ядра головних соціологічних підходів стосовно довіри та довірчих відносин. *Міжнародний науковий форум : соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. 2013. Вип. 13. С. 43-55.
142. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В. Кухаренко та ін. ; за ред. В. Кухаренка. Харків : Міськдрук, 2016. 284 с.
143. Технології професійного розвитку педагогів: методичний poradник / Упорядники: Тамара Михайлівна Сорочан, Марина Іванівна Скрипник; навч.-метод. посіб.; Держ. вищ. навч. зал. «Ун-т менедж. освіти». Київ, 2016. 231 с. URL: <https://bit.ly/3j19Fso>
144. Технології розвитку критичного мислення учнів / Кроуфорд А., Саул В., Метьюз С., Макінстер Д. / Наук. ред., передм. О.І.Пометун. Київ: Плеяди, 2006. 220 с.
145. Тимошко Г.М. Управління формуванням професійного здоров'я педагогів. Проблеми освіти: Наук.-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. Київ, 2015. Вип. 83. Част. 2. 224 с. С.102-107.
146. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності : наказ МОН України від 10.12.2021 №1340. URL: <https://bit.ly/3XRhd0W>
147. Удовиська Т. А. «Кліпове мислення» молоді: особливості прояву у процесі навчання (до постановки проблеми). Вища освіта України : теорет. і наук.-метод. часопис. Вип. 31. Т. VIII (50). Інститут вищої освіти НАПН України, 2013. С. 407-416.
148. Фісун О. В. Педагогічна фасилітація як багатозначний феномен. *Зб. наук. праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С.Сковороди. «Засоби навчальної та науково-дослідної роботи»*, 2010. Вип. 34. С.133-139.
149. Цуркан Т. Г., Красій Н. Б. Шлях до успіху особистості – через проблемне навчання. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 10 (54). С. 313-318.
150. Чепіль М. М., Дудник Н. З. Педагогічні технології. Навч. посіб. Київ : Академвидання, 2012. 224 с.
151. Черешнюк О., Артоуз О., Кирган В. Економіка для дошкільників. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2016. №3.
152. Черкашина Т. В. Сучасні педагогічні практики: педагогічна система самопізнання і особистісно-професійного самовдосконалення: навчально-методичний посібник : для педагогічних працівників. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2019. 162 с.
153. Чернявська А. Емоційний інтелект – запорука успішного навчання. *Молодь і ринок*, 2012. № 12. С. 136-139.
154. Швець, Т. Тьюторські компетенції, або Чому не кожен вчитель може стати тьютором. 2018. URL: <https://bit.ly/3irvxgm>
155. Шевчук А. С. Дитяча хореографія : навч.-метод. посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2016. 288 с. URL: <https://bit.ly/3Q6RfmA>
156. Шевчук А. С. Дитячі розваги і свята (у схемах, таблицях, визначеннях, сценаріях) : навч.метод. посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 336 с.
157. Шевчук А. С. Формування навичок рефлексії у дітей: ранкова зустріч «Мистецький досвід». *Музичний керівник*. 2021. № 5. С. 4-7.
158. Шевчук А.С. Інтегрована відповідальність, або Зони впливу різних фахівців на музичне виховання дітей. *Музичний керівник*. 2020. № 4. С. 4–10.
159. Шевчук А.С. Мистецька освіта дітей: традиції та інновації в оновленому БКДО. *Дошкільне виховання*. 2021. №4. С. 16-19.
160. Шкіряний м'яч. Програма і методичні рекомендації з навчання дітей старшого дошкільного віку гри у футбол / Дяконова Н.С., Дроздук В.І., Коваленко Г.М., Якименко Н.І. Суми: НІКО, 2019. 44 с.
161. Щодо впровадження основ соціальної і фінансової освіти дітей дошкільного віку : Наказ МОН України від 22.01.2016 №46. URL: <http://oblosvita.com/engine/download.php?id=11637>
162. Шрамченко О., Рибалко П. Фізкультурно-оздоровча робота в закладах дошкільної

- освіти: практичні поради. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. № 7 (81). URL: <https://pedscience.sspu.sumy.ua/wp-content/uploads/2019/01/17.pdf>
163. Шуневич О. М. Фасилітативний підхід як умова трансформаційного навчання вчителів у післядипломній освіті. *Суспільні дисципліни як засіб формування цивілізаційної компетентності здобувачів освіти: Матеріали I Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції*. Рівне, 2018. С. 219-224.